

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2008. szeptember XIX. évf. 9. szám – 490 Ft

HIDEG SZÉL

A MAGYAR DOMBOK FELETT

**... ESKÜSZÖM,
HOGY A
MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
HŰSÉGES HONVÉD-
TISZTJE LESZEK...**

EGY ÉLETRE SZÓLÓ HIVATÁS

Egy 96 éves, négycsillagos tábornoktól nem szégyen, ha beismeri, meghatot-tan hallgatta a Himnuszt a Hősök terén a fiatal hadnagyok fogadalomtételekor. Egyszerre láttam magam előtt a múltat és a jövőt. A múltból egy 73 évvel ezelőtti nap elevenedett fel: 1935. augusztus 20-a, amikor a Ludovika Akadémia épülete előtt esküre emelt kézzel mondtam: „Én, Király Béla, ünnepélyesen esküszöm, hogy katonai kötelességeimnek mindig és mindenhol eleget teszek...”

A felsorakozott lányokat és fiúkat nézve, azok a búcsúztató szavak jutottak eszembe, amelyeket akkor intézett hozzánk az akadémia parancsnoka. Két útravalót fogalmazott meg. Az egyik: a becsület útjáról soha ne térjünk le; a másik pedig, hogy a Ludovikán szerzett katonai ismereteinket szüntelenül bővítsük, váljunk széles látókörű, művelt tisztökké. Nekem és kortársaimnak még a Don partján kellett szolgálunk, fronttapasztalatokat gyűjtve. Késői utódaink már a világ válságövezeteiben béketeremtőként vagy békefenntartóként szerezhettek elismerést a zubbonyra vart piros-fehér-zöld címerpajzs-nak.

A sors és a forgandó katonaszerencse úgy hozta, hogy 1950-ben vezérőrnagyként kineveztek az akkor alakult Hadiakadémia – a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem jogelődje – parancsnokának. Oktatóink, kiképzőtisztjeink keze alól kerültek ki az új demokratikus hadsereg tisztjei. Akkoriban „oly korban éltünk”, hogy sokan megtapogathattuk közmondásos téglánkat valamelyik magyar börtönben. A még hadnagyként kapott intelmeket ott is sikerült betartanom, halálraítéltként sem tértem le a becsület útjáról és bővítettem ismereteimet – életfogytosként angolul tanultam a cellában.

Volt a tisztavatásnak egy számomra különösen emlékezetes – és remélem hagyományteremtő – mozzanata, a tiszti kard adományozása. A kard több mint egy fegyver – a hatalom, a bátorság jelképe, az emberiség történetének legnagyobb ívű legendája. Istenek kovácsolta karddal harcolt Achilles, Héphaisztosz üllőjén készült Perszeusz fegyvere, amellyel kiszabadítja Andromédát a tengeri szörny fogságából. És a magyar legendáriumnak is része Priszcos rétor pásztora, aki sebesült bárányának véres nyomát követve jutott el a földből kiálló, különös fényben tündöklő kardpengéhez, amelyet Attila, a nagy hun hadvezér egyenesen Mars isteni küldeményének tekintett, s igazolni látta általa, hogy ő a kiválasztott, aki e karddal meghódítja a világot.

Ne felejtjük el, hogy az elmúlt századokban is a katonai becsület jelképe volt a tiszti kard. A legyőzött ezt adta át legyőzőjének fegyverletétele jeleként, és ezt törték ketté, ha méltatlanná vált a szolgálatra; koporsójára téve ez kísérte a tisztet utolsó földi útján a temetőben.

A díszkardok, melyeket pályafutásom során idehaza vagy külföldön adományoztak nekem, féltett kincseim, hiszen a 73 évvel ezelőtti tett tiszti esküme emlékeztetnek. Szívből kívánom, hogy az államalapítás napján avatott fiatal tiszteket is egy sikeres katonai karrier állomásaira emlékeztesse majd szobájuk falán. A nagy számok törvénye alapján már most megjósolható, hogy a 2008. augusztus huszadikai ceremónia résztvevői közül jó néhányan tábornokként érik majd el 50. születésnapjukat, és akkor a honvédelmi tárca akkori első embere majd ismét egy karddal emlékezteti őket az idő múlására...

Király Béla
nyugállományú vezérezredes

A nagy számok törvénye alapján már most megjósolható, hogy a 2008. augusztus huszadikai ceremónia résztvevői közül jó néhányan tábornokként érik majd el 50. születésnapjukat, és akkor a honvédelmi tárca akkori első embere majd ismét egy karddal emlékezteti őket az idő múlására...

A Honvédelmi Minisztérium
magazinja
XIX. évfolyam 9. szám, 2008. szeptember
Kiadja a HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B
Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22
Tel.: 459-5315, HM: 27-913
fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Felelős kiadó:

ORGOVÁNY ISTVÁN ügyvezető

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN

Főszerkesztő-helyettes:

TRAUTMANN BALÁZS

Felelős szerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Olvasószerkesztő:

GYÖRI LÁSZLÓ

Munkatársak:

ESZES BOLDIZSÁR,

FEITH LÁSZLÓ,

KÁLMÁNYI GÁBOR,

SZABÓ BÉLA

Külső munkatárs:

KACSÓ LAJOS

Szerkesztőségi titkár:

KOVÁCSNÉ PROTÁR ANNAMÁRIA

Fotóriporterek:

GALOVTSIK GÁBOR,

RÁCZ TÜNDE (képszerkesztő),

TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GÁBOR MARIANN

Képfeldolgozás:

GRÓF ISTVÁN

Kiadói menedzser: Kenderes Magdi
tel./fax: 459-5383, tel.: 459-5371

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága
(1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető
valamennyi postán, kézbesítőknél,
e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu,
faxon: 303-3440.

További információ: 06-80-444-444

Nyomtatás: Grafika Press Zrt.

Felelős vezető: Farkas Tamás vezérigazgató

ISSN: 0865-6932

Az előzetes megrendelés, megbeszélés
nélkül beküldött kéziratokat, fotókat nem
őrizzük meg, nem küldjük vissza.

Lapunk az
Európai Katonai Sajtósövetség tagja

28 Ciprióta – ezzel a titulussal illetik az UNFICYP-ben több „turnust” leszolgálókat...

39 A Baghlán tartományban szolgáló magyar katonák sem a szépségéért szeretik az amerikai Humvee-kat

35 A legérdekesebb történeteket az élet írja. Bánk Dávidét is, aki ráadásul tüzszerész akar lenni...

48

Októberben Krétán is fúj a hideg szél

60 Három hónap fogdától a Vörös Csillag Érdemrendig. Ez is belefért 6000 fel- és leszállásba...

PANORÁMA

Radar	6
Próbaháború	7
Tengerre, NATO!	10
Az európai védelemről	11
Közel-keleti krétakör	12
Szárnyaló ezüst sas	15
Utolsó szolgálat	18

HISTÓRIA

Mátyás, a hadvezér (3.)	20
Az első győzelmek	22

MÚLTIDÉZŐ

Újrajátszás	25
-------------	----

MISSZIÓBAN

Vezető szerep	26
Ciprióták	28
Mentőszolgálat	31

HAZAI PÁLYA

Bevetések és irányok	32
Seregszemle	34
Katonadolog (1.)	35

HADITECHNIKA

Military DeLuxe	39
Konzervnyitók	42
Égi iránytű	45
Hideg szél a magyar dombok felett	48
Lopakodók	51

MOZAIK

Összefoglaló	54
Egy hónap haditréning	56

(H)ARCVONAL

Háttal, előre!	57
Békebeli „Ász”	60

KATONAÜNNEP

Bálna-balet	62
-------------	----

HÍRVILÁG

Rólunk írták, mondták	65
-----------------------	----

ÉLETKÉPEK

Pillanatvadászok	66
------------------	----

Címlapfotó: Rácz Tünde

LOMONOSZOV, HA ÉLNE...

Miután több állam vezetése kétségbe vonta Oroszország jogát az északi-tengeri kontinentális talapzaton található gazdag nyersanyagforrásokhoz, a védelmi minisztérium hozzátartott a kiképzési tervek módosításához, illetve azon egységek összevonásához, amelyeket az Arktiszon be lehet vetni – nyilatkozta a Krasznaja Zvezda című lapnak Vlagyimir Samanov altábornagy, a hadsereg harci kiképzésért felelős osztályának vezetője. Moszkva 2001 óta szorgalmazza, hogy az ENSZ ismerje el orosz felségterületként az Arktisz kétharmad részét (benne az Északi-sarkot), ahol hatalmas nyersanyagkészleteket gyanítanak. Az oroszok egyébként jogigényüket arra alapozzák, hogy a Jeges-tenger mélyén húzódó Lomonoszov-hátság a kontinentális talapzat folytatása. Mindezt vitatja a területtel határos másik négy állam. (MTI)

ÜZEMANYAG-ALTERNATÍVA

Az olaj drágulása miatt az amerikai hadsereg alternatív üzemanyagokat keres, az olajfüggettség ugyanis stratégiai fenyegetést jelent az Egyesült Államokra – írta a The Wall Street Journal. A haderő naponta 340 ezer hordó olajat használ fel, ez az amerikai összes fogyasztás 1,5 százaléka. Csak az iraki műveletekhez naponta 40 ezer hordóra van szükség. A Pentagon 2006-ban 13,6 milliárd dollárt fordított hajtóanyagra, 25 százalékkal többet, mint az előző évben. A légierőnél a sugárhajtású gépek üzemanyagköltsége megháromszorozódott az utóbbi négy esztendőben. A Pentagon az elszabaduló költségek miatt vizsgálja a szintetikus – például szénből előállított – üzemanyagokra történő áttérés lehetőségét; a légierő egy B-1-es bombázója (képünkön) volt az első olyan gép, amely márciusban ilyen üzemanyaggal átlépte a hangsebességet. Egy másik kezdeményezés eredményeként előtérbe került a hibrid üzemű páncélozott harcjárművek gyártása is, míg a légierőnél könnyű titán alkatrészekkel kísérleteznek, hiszen a súlycsökkenés kisebb üzemanyag-felhasználást eredményezhet. (MTI, af.mil)

ADÓSSÁGÉRT JÁRÓRHAJÓ

A volt szovjet államadósság törlesztéseként Oroszország egy járőrhajót adott el Szlovéniának, 25 millió euró értékben. Az egykori Jugoszláviával szembeni adósságot az 1990-es évek elejétől felosztották a délszláv államszövetség területén újonnan létrejött nemzetek között. Ebből Szlovéniára 81 millió euró jutott, melynek egy részét Moszkva mindenképpen fegyverszállítással kívánta törleszteni. Karl Erjavec szlovén védelmi miniszter szerint a járőrhajó volt a legjobb választás azon tételek közül, amelyeket Moszkva felajánlott. A szlovén ellenzék ugyanakkor azt állítja: az ország máshonnan olcsóbban is beszerezhetné volna az eszközt. Matej Lahovnik ellenzéki képviselő szerint Srí Lanka ugyanilyen járőrhajót 11 millió 360 ezer euróért vásárolt 1999-ben, három esztendővel később pedig Vietnam 12 millió 620 ezer eurónak megfelelő dollárért. (MTI)

KORONÁS TRANZAKCIÓ

Harminc új, könnyű harcjárművet vesz a cseh hadsereg, versenypályázat nélkül; a tranzakció értéke egymilliárd korona. A Hospodárské Noviny című gazdasági és politikai napilap szerint az utóbbi évek egyik legjelentősebb fegyvervásárlásáról van szó. A katonai vezetés a gyorsított eljárást az egyre romló afganisztáni helyzettel magyarázza. Az információk szerint 15-15 olasz Iveco és német Dingo (képünkön) beszerzéséről van szó. A katonák számára ráadásul ezek nem is ismeretlen típusok, hiszen Prága korábban már mindkettőből vett négyet-négyet, szintén versenypályázat nélkül. A cseh hadsereg egyébként már korábban is kötött nagy értékű üzletet tender kiírása nélkül, legutóbb például a Tatra tehergépkocsik vételekor. Az 500 jármű beszerzését a haderő vezetése azzal indokolta, hogy a gyártó modelljeit a katonák régóta használják, ismerik, és a modernizálás során a hazai szállítót szerették volna előnyben részesíteni. (MTI, militaryphotos.com)

Próbaháború

Dél-Oszétia és Abházia függetlenségének orosz elismerését „érte el” Mikhail Szaakasvili grúz elnök a szakadárok ellen augusztus elején indított katonai akciójával, ráadásul a Nyugat sem hajlandó büntetőintézkedéseket fogantatosítani Moszkvával szemben.

Az elmúlt hónapokban már jól látható jelei voltak annak, hogy a grúz–dél-oszét határvidéken komolyabb összecsapás bontakozhat ki, a felek ugyanis kisebb-nagyobb fegyveres akciókkal provokálták egymást.

Július 3-4-én például a grúz tüzérség Dél-Oszétia fővárosát, Chinvalit lőtte; a támadásban hárman életüket veszítették, tizenegyen megsebesültek. Tbiliszi újabb (halálos áldozatokat is követelő) katonai akciója augusztus elsején indult,

miután dél-oszét területen öt grúz rendőr sérült meg egy pokolgépes merényletben. Augusztus hatodikán Grúzia hadereje már nehézfegyvereket is bevetett a szakadárok ellen; ekkor 18 ember sérült meg, egyikük életveszélyesen.

Szaakasvili akcióba lép

Majd eljött augusztus nyolcadika, az újabb (minden eddiginél nagyobb) grúz támadás ideje. Szaakasvili akarva-akaratlanul a pekingi nyári olimpiai játékok megnyitójának napját választotta arra, hogy helyreállítsa az alkotmányos rendet Dél-Oszétiában; utasítására katonái a reggel folyamán betörték Chinvaliba. A CNN-nek név nélkül nyilatkozó, magas rangú amerikai diplomata szerint Washington a támadást megelőző hetekben megkísérelte lebeszélni a grúz elnököt arról, hogy a fegyverek szavával próbálja jobb belátásra bírni a szakadár

Orosz harcjárművek a hegyi szerpentinén. Visszavonuláskor már kevesebben voltak...

A kizárólag gravitációs bombák célba juttatására alkalmas SZU-25-öst mindkét fél bevetette az ötnapos háború során

Előjáték

A Grúziához tartozó Dél-Oszétia 1991-ben kiáltotta ki függetlenségét, amelyet véres polgárháború követett. A harcoknak 1992 nyarán a dagomiszi békeszerződés, illetve a dokumentum értelmében a térségbe vezényelt orosz, grúz és oszét békefenntartók megjelenése vetett véget. A tartomány ezzel gyakorlatilag elszakadt Grúziától, függetlenségét azonban egyetlen ország sem ismerte el, legalábbis augusztus 26-ig. A déloszét politikai vezetés ugyanakkor valójában nem a szuverenitásért küzd: céljuk, hogy Dél-Oszétia egyesüljön az Oroszországhoz tartozó Észak-Oszétiával. A feszültség 2004-ben, Mikhail Szaakasvili elnökké választásával erősödött fel ismét. Az új államfő ugyanis Grúzia újraegyesítésére törekedett, ami heves ellenérzéseket váltott ki a két szakadár területen, Dél-Oszétiában és Abháziában.

dél-oszét (és abház) vezetést; ezt utóbb az amerikai NATO-nagykövét, illetve az USA új moszkvai nagykövete is megerősítette. Az idézett diplomata két dolgot bizonyítanak. Egyfelől azt, hogy Grúzia régóta tervezte a Dél-Oszétiával szembeni katonai fellépést, másfelől az is világossá vált: Szaakasvili eme szándékával az Amerikai Egyesült Államok tisztában volt, de nem bírta szándéka megváltoztatá-

sára bírni pártfogoltját. A grúz vezető talán abban reménykedett, hogy egy gyors (és sikeres) akcióval kész tények elé állítja a nemzetközi közösséget, illetve Oroszországot, amely Vlagyimir Putyin elnöksége idején visszatért a nagyhatalmak közé, s egyre határozottabban juttatja érvényre akarátát a nemzetközi politikában. A moszkvai vezetés azonban gyorsan lépett: a szakadár területen állomásozó békefenntartóik, illetve állampolgáraik (Dél-Oszétia lakosságának 90 százaléka orosz útlevelel rendelkezik) védelmére hivatkozva a konfliktuszónába küldte a kaukázusi 58. hadsereg egységeit, majd a pszkovi 76. légi szállítási elit ejtőernyős-hadosztály katonáit.

Az orosz erők végül augusztus 10-ére kiűzték Chinvaliból a grúz csapatokat, de a város szinte teljesen megsemmisült a harcokban. Oroszország közben több mint kilencezere növelte a Grúzia másik szakadár területén, Abháziában állomásozó katonáinak számát, akik mellett 350 páncélozott harcjármű is felsorakozott. A moszkvai adminisztráció e csapaterősítéssel kívánta megelőzni egy olyan helyzet kialakulását, amelyben Dél-Oszétiában kerültek az orosz békefenntartók.

Csalóka tűzszünet

Tbiliszi ezután közölte Moszkvával: kész az azonnali tárgyalásra, és tűzszünetet kér. Ennek ellenére a harcok folytatódtak a térségben; a grúz erők tovább lötték Chinvaliban a békefenntartók állásait, az oroszok pedig katonai létesítményeket bombáztak Tbiliszi közelében, elfoglalták a stratégiai fontosságú Gori városát és Poti kikötőjét, majd Abházia felől is benyomultak Grúziába. Az utóbbi műveletet Moszkva az újabb grúz támadások előkészületeinek megakadályozásával indokolta.

Dmitrij Medvegyev orosz elnök (a hadsereg főparancsnoka) végül augusztus 12-én leállította a hadműveleteket, mivel azok elérték céljukat. Az államfő ugyanakkor arra is utasította csapatait, hogy egy esetleges újabb grúz agresszióra a megfelelő erővel válaszoljanak. Nicolas Sarkozy francia elnök egy hatpontos fegyverszüneti tervet is kidolgozott, melyet a konfliktusban érintett felek mindegyike (oroszok, grúzok, dél-oszétok, abházok) aláírt, hogy aztán az abban foglaltakat a saját szája íze szerint értelmezze, a franciás könnyedséggel elvégzett fordítás miatt.

Az ötnapos háború során 71 orosz ka-

Vidéki idill, harckocsikkal

A koszovói párhuzam

Szerbia nem kis elégtétellel figyelte a kaukázusi eseményeket; a közvélekedés szerint a Nyugatnak (amely februárban engedélyezte Koszovó függetlenné válását) nem szabad csodálkoznia azon, hogy más kisebbségek is igényt formálnak erre a jogra. A szerb média mindenekelőtt azt veti az Egyesült Államok és az Európai Unió szemére, hogy kettős mércével mér; Grúziában az ország területi integritását védik a déloszétok és az abházok elszakadásával szemben, Koszovó esetében mégis az albánok önrendelkezési jogára hivatkozva kényszerítették ki a tartomány leválását Szerbiáról. Oroszországban is úgy látják: a koszovói precedens nem maradhat következmények nélkül az egykori szovjet tagköztársaságok közötti területi vitákban sem. Amikor a zömmel albánok lakta tartomány egyoldalúan kikiáltotta függetlenségét, Moszkva a világ értésére adta: ezek után Dél-Oszétianak, Abháziának és Moldova Dnyeszteren túli (oroszk lakta) területének is joga van az önrendelkezéshez. Oroszország a jelek szerint csak az alkalomra várt, hogy ezt a jogot katonai erővel segítse érvényre jutni. Szaakasvili pedig augusztus 8-án tálcán kínálta fel a lehetőséget. (MTI)

tona esett el, 340 pedig megsebesült. A másik oldal veszteségeiről nem állnak rendelkezésre pontos adatok, de grúz források szerint a harcokban lényegében megsemmisült a kaukázusi ország hadserege. Mindazonáltal a legtöbb szenvedést ismét a civil lakosságnak kellett elviselnie; a polgári áldozatok száma hozzávetőleg kétezer fő volt, harminnégyezren pedig lakhelyük elhagyására kényszerültek.

A nemzetközi sajtó eltérően ítélte meg a konfliktust, egyben viszont egyetértettek: a grúz elnök hazardírozott. Arra számított, hogy nyugati szövetségesei beavatkoznak majd az orosz ellentámadás megállítására érdekében. Ez nem jött be, így Szaakasvili súlyos vereséget szenvedett. A kalandorakció eredményeként Tbiliszi ráadásul hosszú időre búcsút mondhat a NATO- és EU-csatlakozásról szőtt álmainak is.

Medvegyev elismerte

Lapzártánkig azonban hozott még egy váratlan fordulatot a kaukázusi konfliktus. Augusztus 26-án (miután az orosz törvényhozás mindkét háza megtette ezt) Dmitrij Medvegyev elismerte Dél-Oszétia és Abházia függetlenségét, alaposan meglepve ezzel a világot. Moszkva lépése természetesen a Nyugat heves tiltakozását váltotta ki, de ennél messzebb egyetlen ország vezetése sem ment. A szeptem-

ber elsején megtartott rendkívüli EU-csúcson is csak a bíráló szavakig jutottak a tagállamok képviselői, büntetőintézkedéseket nem fogantatosítottak; az orosz energiaforrásoktól való függés miatt ugyanis nem éri meg tengelyt akasztani Moszkvával.

Tengerre, NATO!

A szövetség stratégiai légi szállítási képessége gyakran került szóba a kecskeméti repülőről szóló hírekben. Arról viszont talán kevesebb információ látott napvilágot, hogy a NATO másik hasonló kezdeményezésének (Strategic Sealift) égisze alatt működő többnemzeti tengeri szállítást irányító bizottság soros elnöki posztját év végéig Magyarország tölti be. Internetes körképünk ad ízelítőt a témából.

A NATO stratégiai koncepciójában az utóbbi években kerültek előtérbe a tagországok területén kívül végrehajtott békeműveletek. Napjainkban ezért a stratégiai légi és tengeri szállítási képességek alapvető szerepet kapnak, hiszen e képességek teszik lehetővé, hogy a szövetség gyorsan bevethető erői rendben eljussanak a kiemelt műveleti területekre. A Strategic Sealift, a NATO stratégiai tengeri szállítási együttműködésének gondolata, a szövetség 2002. évi, prágai csúcstalálkozóján merült fel, ahol a tagországok létrehozták a kérdéssel foglalkozó magas szintű szakértői csoportot, és szándéknyilatkozatot írtak alá arról, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a hiányságok megszüntetése érdekében. 2003-ban hazánk is aláírta a szándéknyilatkozat több-

nemzeti megvalósításról szóló rendelkezését. Még 2002-ben, a stratégiai tengeri szállítási képesség hatékony kihasználása érdekében, a tagállamok a hollandiai Eindhovenben lévő légi bázison létrehozták a tengeri szállítást koordináló központot (Sealift Co-ordination Centre, SCC), melyhez hazánk 2005. áprilisában csatlakozott. A tagállamok összefogásának eredményeként létrejött egy Norvégia vezette konzorcium. Ezzel az együttműködési formával jelentős költségek takaríthatók meg, mivel lehetővé teszi olyan szállítóeszközök igénybevételét, melyek megvásárlására az egyes országok önállóan nem lennének képesek. A Strategic Sealift keretében 2004-ben kilenc tagország – köztük Magyarország is – szerződést írt alá a NATO fenntartási és ellátási ügynökségével (NATO Maintenance and Supply Agency, NAMSA), melynek alapján a szövetség speciális hajókat bérelhet az erők és eszközök gyors szállításához.

Ami a többnemzeti tengeri szállítást irányító bizottság soros, Magyarország által betöltött elnöki posztját illeti, a magyar szakemberek, köztük a szállítási, közlekedési katonai szakemberek e bizottság

mindennapos feladatuként megpróbálják növelni a tengeri szállítási kapacitást, azaz megpróbálják elérni, hogy a szövetségi feladatokhoz összességében minél nagyobb terjedelmű hajótér álljon rendelkezésre. És itt említsük meg: a koordináló központ (SCC) közreműködésével például 2005-ben, az iraki MH Szállítózászlóalj felszerelésének hazaszállításakor hazánk mintegy 225 millió forintot takarított meg a tengeri szállításokon.

A konzorcium tíz, úgynevezett Ro-Ro (vagyis járművek szállítására alkalmas) hajó bérletét finanszírozza. E speciális hajók felépítése lehetővé teszi a gépjárművek számára a begördülést a hajótérbe, kirakáskor pedig a kihajtásukat. A hajók befogadóképességét jól jellemzi, hogy a dán és a brit hajók egyenként 5000 négyzetméter összterületen szállíthatnak járműveket és felszerelést: ezek egymás mögé rendezve két és fél kilométer hosszan kigyózó sort alkotnának.

(Szabó Béla felvétele a szlovéniai Koper kikötőjében készült, ahol behajózták a Steadfast Jaguar 2006 gyakorlatra induló víztisztítók felszerelését.)

Az európai védelemről

Az EU nem akar versengeni a NATO-val, hiszen arra már jelenlegénél fogva sem volna alkalmas, de válságkezelő műveleteihez megfelelő katonai erőre, ennek fenntartásához a tagállamok kiegyenlítettbb hozzájárulására van szükség. Erre a következtetésre jut Henri Bentégeat, az EU Katonai Bizottságának elnöke, a forrásként jelölt internetes portálon nemrég megjelent írásában. Cikkünk ennek alapján készült.

A francia tábormok kifejtji: az Európai Unió célja, hogy a 27 tagállam támogatásával elfogadott, saját külpolitikájával váljon a világpolitika globális szereplőjévé, e cél eléréséhez pedig hatékony katonai erőre van szükség. E törekvés (mint említettük) nem valamiféle versengést jelent a NATO és az unió között, de – szögezi le a szerző – az európai biztonság- és védelempolitikának ki kell egészítenie a szövetség feladatkeretét.

A két szervezet eltérő feladatait jól példázta, hogy egyes afrikai és közel-keleti országok a NATO helyett inkább az Európai Unióhoz fordulnak segítségért, a terrorizmus elleni harcban viszont – ki is kételkedne ebben? – a NATO az uniónál

hatékonyabban tud fellépni. További különbség a két szervezet között, hogy az EU válságkezelő képességeinek eszköztárában a katonai erő csupán egy a sok közül, s tegyük hozzá, alkalmazásukat időben korlátozzák, sőt, az ilyen jellegű katonai műveleteket világosan meghatározott szempontok szerint összehangolják a polgári erőfeszítésekkel. Az uniónak ezért sincs szüksége a NATO-éhoz mérhető katonai struktúrára.

A katonai beavatkozás rugalmas, hatékony és mobil erőket igényel, melyek alapvető feladatai közé tartozik az információszerezés, valamint adott esetben a harc felvétele. Mindennek a feltétele a magas szintű összekovácsoltság. Az EU harccsoportjai erre az igényre adnak választ, lévén olyan térségi, illetve kétoldalú kapcsolatokon alapuló többnemzeti erők, amelyek esetenként légi és tengeri gyorsreagálású egységekkel egészíthetők ki. Eddig mintegy 15 harccsoport állt fel, azonban – bár jelenleg közülük kettőt is hat hónapos készenlétben tartanak – 2003 óta nem került sor alkalmazásukra.

Bentégeat az EU képességhiányaira áttérve a stratégiai, illetve a hadszíntéren

belüli légi szállítás, valamint a harctámogatás terén tapasztalható hiányosságokat feszegeti. Mint írja: az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) kiemelt szerepet vállal magára, amikor a hiányosságok megszüntetésére irányuló programokat menedzseli. Itt említsük meg: e célok megvalósításának egyik mérföldköve volt a 2005-ben elfogadott beszerzési rezsím (Code of Conduct), melynek értelmében a tagállamok megnyitják védelmi piacukat egymás számára. A Magyarország részvételével folyó projektek közt említhetjük a 2007-től indult, közös beruházáson alapuló, az erők megóvására (force protection) irányuló kutatás-fejlesztési együttműködést (JIP-FP), illetve az innovatív koncepciók és a legújabb technológiák (például nanotechnológiák) kifejlesztése céljából 2008 májusában indított közös beruházási projektet (JIP-ICET).

Felvételünk az EDA idej februári konferenciáján készült. A téma: miként lehetne a privat kereskedelmi szektort az eddiginél nagyobb mértékben bevonni az EU többnemzeti válságkezelő műveleteinek logisztikai biztosításába ?

HA BÉKÉT AKARSZ...

Közel-keleti krétakör

A nagyvilágot árgus szemekkel figyelő biztonságpolitikai inyenceknek legyen mondva: a Kaukázusban kialakult válság még a szír-izraeli szembenállás szereplőit is keskeny pallóra terelheti. Közel-keleti elemzésünkől legalábbis ez derül ki.

A Közel-Keleten történeteket nehéz prognosztizálni: a tavasszal nyilvánosságra került – török közvetítéssel folyó – szír-izraeli béketárgyalások jó esetben végződhetnek békeszerződés aláírásával, de azzal is számolnunk kell, hogy a korábbi (1973, 2000) kezdeményezésekhez hasonlóan, ismét elhalhatnak a bármily kedvezőnek látszó folyamatok. S ami a prognózisokat illeti, a béke garantálása – amint a világ

Izraeli katonák ünneplik a 34 napos háború végét 2006-ban

azt már megszokta – nem valószínű, hogy katonai és rendőri erők bevonása nélkül, ezért nagy valószínűséggel állítható: a szóban forgó békeszerződés aláírása esetén multinacionális erők lesznek szükség, később meghatározandó szervezeti keretben.

A békekötéshez és a Golán-fennsík majdani ellenőrzéséhez mintaként szolgálhat a Camp David-i egyezmény és a Sínai-félsziget biztonsági kérdéseinek rendezése. Már csak azért is szükség lesz a tapasztalatokra, mert az izraeli–szír békekötés elsődleges hozadékként az 1967-ben elfoglalt Golán-fennsík visszakerül Szíriához. És az is természetes, hogy ezért cserébe, Szíriának le kell mondania a Hezbollah és a palesztin ra-

dikális csoportok támogatásáról, és lazítania kell iráni kapcsolatait. Ez a probléma ismert. A kérdés viszont az, hogy miért most és ilyen formában merül fel a békekötés gondolata. A válasz csak a térség viszonyainak elemzésével adható meg.

Az Egyesült Államok oldaláról nézve: Bush elnökségének utolsó évében jól jönne egy közel-keleti megállapodás, amelyet az amerikai adminisztráció a palesztin–izraeli vonalon szeretne tető alá hozni. Szíriának fontos gazdasági és biztonsági érdekei vannak Libanonban. Izraelt ez nem zavarja, de megvannak a saját biztonsági érdekei is, s magától értetődően, nem akarja, hogy területét Libanonból támadja a Hezbollah. Izrael

garantálhatja a szír érdekek érvényesülését, de az izraeli érdekeket illetően, Szíriának viszonznia kell a gesztust. E tekintetben a helyzet egyszerűnek tűnik, viszont jogosan merül fel a kérdés: miért nem lehetett ezt már korábban is megvalósítani? Az ok részben összefügg 2001. szeptember 11. következményeivel. Az afganisztáni és iraki amerikai katonai fellépés miatt a szunnita dzsihádisták hadat üzentek az Egyesült Államoknak, miközben a Szíriát kisebbségben vezető síita alaviták nem voltak érdekeltek egy szunnita hatalom erősödésében és radikalizálódásában. A szír síita politikai vezetés ugyanakkor nem szerette volna azzal dühíteni a szunnitákat, hogy együttműködik az Egyesült Államokkal. A szíriai vezetés ezt a kényes helyzetet sajátos módon oldotta meg. Egyrészt együttműködött az Egyesült Államok hírszerző szolgálataival, másrészt pedig titokban támogatta az iraki szunnita dzsihádistákat. Ezzel egy időben – a Hezbollah támogatásával – megpróbálták hitelt szerezni a síita radikális szervezeteknél és az azokat segítő Iránnál. Így akarták ellensúlyozni a radikális szunnitákat, egyben ezzel akarták elérni a libanoni (főként gazdasági) pozícióik fenntartását, és nem utolsósorban, Irán barátságának megőrzését. Fontos megérteni: ideológiailag nagymértékben különbözik egymástól a szír és iráni rezsim. Az iráni rendszer vallási fundamentalista, míg a szír mélyen szekuláris. Hasonlóképpen nincs ideológiai rokonság a Hezbollah és Szíria között sem; még ha létezett is köztük taktikai szövetség, mégpedig az iraki szunnitáknak az amerikaiakkal szembeni támogatásakor. Az iraki helyzet viszonylagos javulásával a Szíriára gyakorolt nyomás is csökkent. Ugyanakkor meg kell említeni: az izraeli vezetés, a 2006-os háború keserű tapasztalatai alapján, nem akar konfrontálódni a Hezbollahal, ezért jobbnak látja, hogy rendezze ügyeit Szíriával.

A közel-keleti térségről szólva, nem feledhetjük el, milyen fontos tényező az olaj árának igen gyors emelkedése. Ez nyilvánvalóan felértékeli az Arab-félsziget térségét, márcsak azért is, mert nagy ütemben nő a dollárban számított készpénz az olajban gazdag országokban. A szaúdiak és mások arra törekednek, hogy a pénzt a szunniták és a síiták megbékélésére, egymáshoz közelítésükre

használják fel. Nem vitatható, a dollármilliárdok nyugtatólag hatnak az idegekre, de az sem vitatható, hogy a folyamat csökkenti Irán pozícióit. Irán kimarad az olajpénzekből, hiszen jelenleg olajat importál. Vagyis, miközben a régió gazdagodik, Irán szegényedik, s ez szemlátomást bátorítja azt a Szaúd-Arábiát, amely ellenséges viszonyban áll a Hezbollahnal és meg akarja védeni tőle a szunnita szövetséget. Ebben egyedüli segítségként Szíria kerülhet szóba, amely állam jelenleg (a nyilvánvaló anyagi támogatás reményében) inkább igyekszik közelebb kerülni Szaúd-Arábiához, mint a Hezbollahhoz. Hozzá kell tenni: a szaúdiaknak semmi ellenvetésük sincs egy izraeli-szír békekötéssel kapcsolatban. Stabilitást akarnak Libanonban, és bármennyire is furcsa, a retorikán túl, nem törődnek a palesztinok jövőjével. A békekötésnek a paleszti-

Az izraeli Merkava Mk.III. típusú harckocsik világosan jelzik, hogy ki az úr a Golán-fennsíkon

nokon kívül nagy vesztese lenne egyébként a Hezbollah is, Szíria ugyanis visszatérhetne a most még a Hezbollah által ellenőrzött területekre.

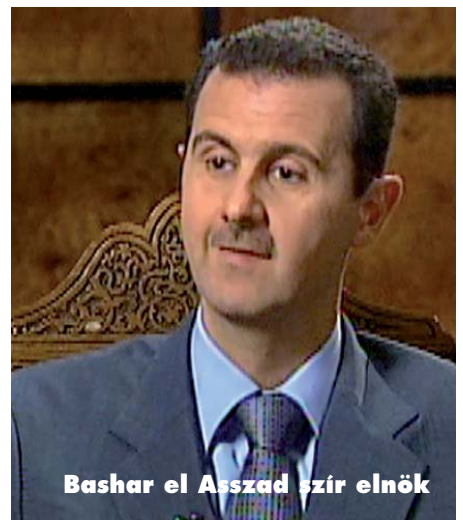
A békekötésnek ma még számos akadálya van. Izraelben Ehud Olmert miniszterelnök lemondása miatt miniszterelnök-váltás lesz. A miniszterelnökségre esélyesnek tartott Tzipi Livni, jelenlegi külügyminiszter, igen kemény biztonsági garanciákat követel Szíriától. Mint arról már szó volt, a török közvetítéssel létrejött tárgyalások még nem jutottak el arra a szintre, hogy a két küldöttség közvetlenül leüljön egymással tárgyalni. Számolni kell azzal is, hogy a Golán-fennsík esetleges visszadása erősen megosztja az izraeli társadalmat, bár éppenséggel Ehud Barak, a Munkapárt elnöke fontosnak tartja az izraeli-szír megállapodást, hiszen ő maga is javasolta ezt miniszterelnöksége idején.

És végül még egy adalék közel-keleti elemzésünkhöz. Mint azt cikkünk ele-

jén említettük: a Grúzia körül kialakult válság is hatással van a szír-izraeli kapcsolatokra is. Asszad szír államfő augusztusi moszkvai megbeszélésén – az Izraellel szembeni tárgyalási pozícióinak erősítése érdekében – szeretne elérni, hogy országa orosz SZ-300-as légvédelmi rakétarendszert vásárolhasson. Törekvése azonban nem járt sikerrel: Izraelnek ugyanis sikerült megakadályozza a tranzakciót, mégpedig azzal, hogy a kaukázusi konfliktus kitörését megelőzően leállította Grúzia korszerű haditechnikai eszközökkel történő támogatását. Izrael tisztában volt azzal, ha fegyvereket szállít Grúziának, akkor Oroszország korszerű légvédelmi rendszereket ad el Szíriának. Ez persze

Tzipni Livni izraeli külügyminiszter

Bashar el Asszad szír elnök

A Grúziába irányuló izraeli fegyverszállítás leállítására miatt Szíria egyelőre nem juthat hozzá az orosz SZ-300-as rakétarendszerhez

nincs kizárva más összefüggésben sem. Az amerikai rakéták lengyelországi telepítésére lehetséges katonai válasz az orosz vezetés számára, hogy ellátja Szíriát az említett SZ-300-as rendszerrel, ez pedig érzékenyen érintené az Egyesült Államokat, de különösen Izraelt.

Szárnyaló ezüst sas

Lengyelország - követve az általános európai tendenciákat - megszünteti a sorkatonai szolgálatot, s kialakítja a teljes egészében önkéntes, hivatásos katonákból álló hadseregét; az utolsó sorkötelesek 2008 végén vonulnak be a kilenc hónapos szolgálatra.

Atervek szerint 2010 végére a címerében ezüst sast viselő Lengyel Köztársaság fegyveres ereje 120 000 önkéntes, hivatásos katonából áll majd, beleértve azt a 30 000 tartalékost is, akik (természetesen fizetés ellenében) bármikor behívhatók lesznek. Az átállítás teljes költségét hozzávetőleg 1,15 milliárd euróra becsülik a szakemberek. A közel negyvenmillió ország jelenleg 125 000 fős hadsereget működtet; ebből nyolcvanezren hivatásosok.

A térség államai közül egyébként Magyarországon és Csehországban 2004-ben, Szlovákiában pedig 2005-ben törölték el a kötelező sorkatonai szolgálatot. Megállapítható tehát, hogy a pusztán önkéntesekből, hivatásosokból álló katonaság létrehozása területén Varsó elmarad Közép-Európa töb-

bi államától, a kevés pénzből történő minőségi haderőfejlesztés ügyében ugyanakkor van mit ellesni tőlük.

F-16-osok, szépséghibával

Vegyünk például a légierőt, melynek malborki, 41. harcászati repülőszázada mindössze egyetlen euróért kapott Németországtól (az egykori NDK-s arsenálból) huszonhárom MiG-29-est, 2002 januárjában. A vadászgéppark minőségi cseréje azonban nem merült ki ennyiben, hiszen ekkor már javában zajlott a többfeladatú harci repülőgépvásárlására 2001 márciusában kiírt versenytárgyalás. A tenderre benevezett a svéd-brit Saab/BAE Systems a JAS-39 Gripenrel, valamint a francia Dassault a Mirage 2000-5 Mk.2-vel, de a döntéshozók

favoritja a kezdetektől a harmadik pályázó, az amerikai Lockheed Martin, illetve az általuk kínált F-16C/D Block 52+ volt. Állítólag azért, mert a típus rendszeresítése megkönnyítené az áttérést az F-35-ösre, ha az elérhető lesz a külföldi vásárlók számára is.

A versenytárgyalás végeredménye nem is hozott meglepetést; 2002 decemberében az amerikaiak nyerték meg a negyvennyolc gép szállításáról szóló 3,5 milliárd dolláros üzletet, amelyhez egy 9,8 milliárd dollár értékű ellentételezési program is kapcsolódik. A vadonatúj F-16-osokat a Poznan-Krzysztof Kamil Baczyński légi bázison állomásozó 3. és a 6. század, illetve a laski 10. század kapja; a típus a Szu-22-eseket váltja fel, és előreláthatóan 2012-ig párhuzamosan üzemel majd a MiG-29-esekkel.

Lengyelország több mint 4500 katonát küld nemzetközi missziókba; közülük kilencszázan Irakban szolgálnak

Varsó büszkén hirdeti: az F-16-osok hadrendbe állását követően az övék lesz a térség egyik legerősebb légiereje. Ezt a státust azonban nem adják ingyen, az átállás olykor nem várt nehézségekkel járhat. Ennek igazságát már a kezdetekkor megtapasztalhatták, hiszen a 2006. november hatodikán Amerikából útnak indított első négy gép mindegyikének vissza kellett fordulnia műszaki hiba miatt, de a javítások elvégzése után is mindössze kettő érte el Lengyelországot, a másik géppár (újabb technikai gondok következtében) csak Izlandig jutott. A később

leszállított vadászpilóták némelyikénél pedig elképesztő hiányosságokat tapasztalhattak új tulajdonosaik: volt olyan gép például melynek hiányzott a GPS-antennablokkja, nem működött a mentő-oxigénfejlesztője, valamint az ellenség-barát felismerő rendszere sem.

A 2006/2007-ben érkezett első tizenegy F-16-osból végül kilencel akadtak kisebb-nagyobb problémák, ráadásul ezek elhárítását a lengyel szakembereknek kellett elvégezniük, mert a varsói kormányzat a szerződésben nem kötött ki ingyenes szervizelést.

Leopardok „ugrottak át” a szomszédból

A légierő MiG-üzletéhez hasonlóan, a szárazföldi csapatok haditechnikai eszközeinek modernizációjához is kellett a szomszédos Németország nagylelkűsége. Berlin tudniillik átadta Lengyelországnak egy teljes páncélosdandár fegyverzetét, melynek gerincét 128 Leopard 2A4 típusú, közepes harckocsi alkotta, de a szállítmánnyal érkeztek (egyebek mellett) műszakimentő-harckocsik, hídvetők, Mercedes GD290-es terepjárók, UNIMOG 1300L tehergépjárművek, kiképző berendezések és szimulátorok is.

A 2002 januárjában megkötött szerződés értelmében átpasszolt felszerelés értéke 380 millió euró volt, de Varsónak csak a 22,5 millió eurós szállítási költséget kellett kifizetnie. A németek ráadásul vállalták a harcjárművek üzemeltetéséért és karbantartásáért felelős négyszázkilencven lengyel szakember kiképzését is.

A Leopardok mellett egyébként a szárazföldi erők hadrendben tartanak nagyszámú 800 T-72-est, illetve annak lengyel változatát, a Bumar Labedy S.A. által gyártott (1995-ben rendszerbe állított) PT-91 Twardy-t is.

A hadsereg vezetése a gyalogságot is átfegyverezte. A lövész- és deszant-alakulatok tagjai például Beryl típusú rohamkarabélyt kaptak, mellyel 1996-ra készült el a radomi Zakłady Metalowe Lucznik vállalat, rendszeresítésére pedig egy esztendővel később került sor. A működési elvét tekintve a szovjet AK-családra hasonlító, 5,56 mil-

A lengyel haditengerészet két egysége, az ORP Heweliusz és az ORP Baltyk

A Beryl típusú rohamkarabély hazai fejlesztés

liméter űrméretű lőszerrel kompatibilis karabély hossza 943 milliméter, a válltámasz behajtását követően viszont 20 centiméterrel rövidebb. Ívelt tárában 30 lőszer számára van hely (létezik 20 lőszer befogadására alkalmas rövid tár is), tömege (töltött tárral) 3890 gramm. A fegyverrel 40 milliméteres puszkagránát is kilőhető emellett kialakítása lehetővé teszi bajonett, különböző optikai célzó berendezések és távcsövek alkalmazását.

A harcokszók, továbbá a különleges erők ugyancsak a Lucznik egyik konstrukcióját, a PM-98-as géppisztolyt használják. A fegyver kemény műanyagból készül, válltámasza kihúzható, hosszú (25 töltény) és rövid (15 töltény) tárral is működtethető, 9×19 milliméteres Parabellum-lőszerrel tüzel. A mesterlövészeknek ezzel szemben nem hazai gyártmány, hanem a finn SAKO cég

TRG-21/22-ese jutott, melyhez az 1500 méteren is rendkívüli találati pontossággal bíró Super Match lőszerrel rendszeresítették.

Nemzetközi környezetben is bizonyítanak

A lengyel haditengerészet is igyekszik igazodni a kor kihívásaihoz, hiszen ma már a partvédelmi feladatokon, illetve a Balti-tengeren végrehajtott kutató-mentő műveleteken túl nemzetközi szerepre is vállalkozik; Irak 2003-as megszállása során például logisztikai támogatást nyújtott az Egyesült Államok haditengerészetének, míg a NATO Gyorsreagálású Erőjéhez 40 hajóval járul hozzá. A haderőnem egyébként az egyaránt Gdyniában állomásozó 3. hajóflotillából, illetve haditengerészeti repülődandárból, továbbá a swinoujciei 8. partvédelmi flotil-

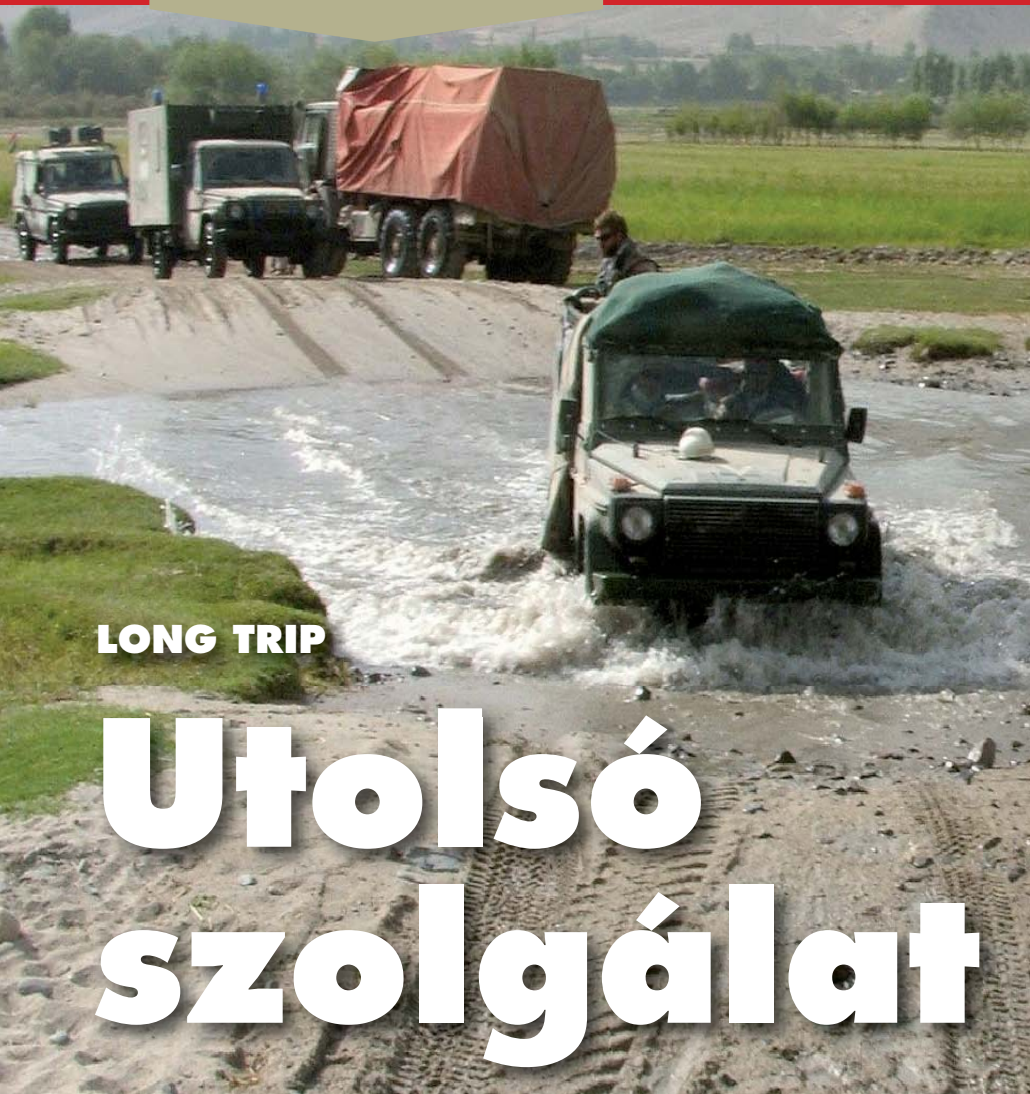
51. állam?

A kétpólusú világrend megszűnése illetve az ország NATO-csatlakozása után Varsó új szövetségeseivel (különösen az Egyesült Államokkal) igyekszik mind szorosabbra fűzni kapcsolatát. Néha talán túl szorosra is. Példaként említhetnénk a titkos CIA-börtön ügyét, melyet először (2005 decemberében) a The Washington Post szellőztetett meg, az idén júniusban pedig a The New York Times szentelt a témának nagyobb terjedelmet. A mértékadó napilap szerint 2003–2005 között a Központi Hírszerző Ügynökség, a CIA egy észak-lengyelországi titkos börtönben (Szymany katonai repülőtérén) vallatott terrorista-gyanús személyeket. Egy névtelenségbe burkolódzó amerikai hírszerző tiszt szerint James L. Pavitt, a CIA titkos akcióinak akkori irányítója annyira el volt ragadtatva Varsó együttműködési hajlandóságától, hogy Lengyelországot az Egyesült Államok 51. államának nevezte. A CIA egyébként állítólag azért választotta Lengyelországot, mert az al-Kaidának ott nincs kulturális és vallási kapcsolata, így nem kellett tartani a terrorhálózat tagjainak akcióitól.

lából áll; összesen 60 hajóval rendelkezik (beleértve az öt hagyományos, tehát dízel-elektromos meghajtású tengeralattjárót is), személyi állományát 14 300 fő alkotja. Ezzel a lengyel haditengerészet számít az egyik legnagyobbban a Balti-tenger térségében.

A Leopard 2-es harckocsik Németországból érkeztek, jutányos áron

LONG TRIP

Utolsó szolgálat

A NINCS továbbra is nagy úr Afganisztánban: a magyar katonák legutóbb Baghlán tartomány északkeleti részének három hegyvidéki tartományába vittek az ott élők számára felbecsülhetetlen kincseket.

A Pol-e Khomritól 165 kilométerre lévő három hegyvidéki járásba ritkán jut el az MH PRT. Meglehet, Guzorgah-e Nur, Fereng Gharo és Khost Wa Fereng úttalan útjai, vadregényes tájai a magyar újjáépítési csoport negyedik váltásának – mondhatni, utolsó szolgálatként – arra járó katonáit most is ámulatba ejtették. (Az ötödik váltás első csoportja e sorok megjelenésekor már Pol-e Khomriba érkezett. A szerk.) Kattogtak volna a fényképezőgépek, de a figyelő szemek pillanatnyi kihagyás nélkül az útra szegeződtek. A profi sofőröket próbára tevő helyzetet jól érzékelteti, hogy a mintegy 165 kilométer távolságot csak 11-12 óra alatt sikerült megtenni.

A művelet találóan kapta a Long Trip nevet. Az egyik gépjármű vezetője a körülményeket így kommentálta: „Áprilisi, legutóbbi ittjártunkhoz képest sokkal nehezebben közlekedhettünk. A folyók vízállása megemel-

kedett, ami akkor okozott igazán nagy kihívást, amikor folyómedrekben kellett végigmennünk. A helyzetet tovább bonyolította, hogy nemcsak nappal, hanem este is vezettünk, s természetesen nagyon rosszul láttuk az utat, a sziklákat és a vizet. Most legalább nem volt hó, de éjszaka 10 Celsius-fokra süllyedt a hőmérséklet, ami a nappali 40-50 fokhoz képest bizony nagy különbség.”

Az MH PRT katonái első látogatásukon felvették a kapcsolatot a járások vezetőivel, rendőrfőnökeivel, iskolaigazgatóival, megismerkedtek a hegyvidék sajátosságaival, az itt élő emberek mindennapi életével. A helyi vezetőkkel közösen felmérték a fejlesztési igényeket, illetve a lehetőségeket; rengeteg kérelem gyűlt össze... A magyar összekötő csoport parancsnoka hozzátette: „A helyi vezetők és a lakosság egyaránt örült látogatásunknak, barátságosan fogadtak bennünket. Élelmisszert osztottunk, ami a hosszú tél utáni

éhítségben a legnagyobb segítségnek számított. Fereng Gharo rendőrfőnöke is elmondta nekünk, hogy jókor jött a segítség, és nagyon pozitív vélemény alakult ki a magyar katonákról.”

Nos, az elmúlt hetekben érkezett el az idő arra, hogy az MH PRT katonái ismét útra keljenek, s másodszorra is visszatérjenek a távoli tartományokba, és a leadott igények alapján előkészített adományokat átadják a járásokban. A kormányzati hivatalokat asztalokkal és székekkel, a rendőrséget szögcsapókkal, taka-

HUMMEREK

Az MH PRT ötödik váltásának közelmúltbeli búcsúztatóján a honvédelmi miniszter arról is szólt, hogy a misszió biztonságának növeléséhez az USA konkrét segítségként felajánlott Magyarországnak huszonhét Hummer páncélozott terepjáró gépkocsit. (A témáról bővebb információt olvashatnak lapunk Haditechnika rovatában.) E mellett a két ország elmélyíti a hadszíntéri együttműködését is: fejlesztik az információ-átadást a fegyveres ellenállók legújabb technikai megoldásairól, eljárásmodjairól.

MEGÉRKEZTEK...

Az MH PRT ötödik váltásának első csoportja e sorok megjelenésekor már Pol-e Khomriba érkezett. Az „újoncok” az első napjaikon előadásokat hallgattak meg Baghlán tartományról, a tábor életéről és rendszabályairól, valamint a CIMIC-projektekről, nemkülönben, az átadás-átvétel közben a negyedik váltásbeliek sok apró jó tanáccsal látják el őket, amelyeknek igencsak hasznát vehetik az elkövetkezendő fél éves afganisztáni szolgálatuk során.

mi időjárás-jelentéseiről ismert, a távoli körzetekben is indított középtávú projektjeiről annál inkább... A tények: Khost Wa Fereng járás két településén, Mulmban és Togh Ghadában két iskola építése van folyamatban, Talek faluban (Guzogah-e Nur) egy iskolát körülvevő fal fog felépülni, Dast Khasa faluban (Fereng Gharo) pedig egy kutat és egy ehhez kapcsolódó vízvezeték építenek ki – Magyarország szerepvállalása alapján, a magyar katonák közreműködésével.

Az itt élő emberek nagyon szegények, de a tartomány többi járásához képest mégis jobb helyzetben vannak, mert a tiszta hegyi patakokból elegendő ivóvíz jut számukra, és a megélhetésük alapját jelentő mezőgazdaságban is jut elegendő öntözővíz. Az egész tartományra jellemző az elmúlt évszázadok és a jelen kor kultúrájának sajátos ötvözet: az emberek még mindig középkori eszközökkel és módszerekkel dolgoznak, például találkozhatunk

faekével, kőkalapáccsal, ugyanakkor majdnem minden ház tetején műholdas antennával, és sokak kezében látni műholdas rádiótelefont is.

„Szembetűnő volt, hogy ebben a térségben nem találkoztunk felborult, kiégett harckocsi-roncsokkal, mint Bagh-

lán tartomány más vidékein. Szemlátomást errefelé nem őrzik az előző háborúk groteszk emlékeit, az emberek békében akarnak élni, szorgalmasan dolgoznak, barátságosak az idegenekkel” – mondta az egyik biztosító katona.

Márpedig a magyar katonák tudatosan „tévednek” errefelé: a három távoli járás támogatása folytatódik, a helyi vezetők ezúttal tavaszi árvizek utáni partszakasz-rekonstrukciót, az utak és a folyómedrek megerősítését kérték az MH PRT-től.

A konvoj elbúcsúzott a hegyvidéki járásoktól, hiszen legközelebb már a következő váltás látogat majd el a térségbe. E váltás első katonái magazinunk megjelenésekor már megérkeztek Camp Pannóniába...

rókkal és kályhákkal, az iskolákat sátrakkal, táblákkal, krétákkal, tollakkal és színes ceruzákkal, a települések lakóit pedig meleg ruhákkal, baseballsapkákkal, bögrékkel és vízforralókkal látta el az MH PRT. „Azért nem ment minden simán, az osztás közben kerekedett porvihar majd’ lefújt minket a hegyről” – jegyezte meg az összekötő csoport parancsnokának helyettese.

A magyar tartományi újjáépítési csoport CIMIC-részlege persze nem alkal-

Mátyás, a hadvezér (3.)

A izáncot 1453-ban elfoglaló, Nándorfehérvár falai alól 1456-ban elfutó II. Mohamed szultán egyesített hadai élén 1459-ben végleg bekebelezte Szerbia maradványait, 1463-ban pedig lerohanta és elfoglalta Boszniát. Ekkor került török kézre a bosnyák királyi székhely, Jajca is. A szultán fogságba vetette, majd kivégeztette Bosznia királyát, Tomasevics Istvánt. Erre a híre Hunyadi Mátyás hadai élén még abban az évben Boszniában termett, és visszafoglalt egy sor bosnyák várat, köztük mindenképp Jajca városát és várát. II. Mohamed tehát 1464-ben ismét Boszniába tört, hogy visszaszerezze a magyarok által elfoglalt várakat. Jajcát azonban a magyarok olyan jól védték, hogy a szultáni sereg nem boldogult velük. 1464 augusztusában vissza is indultak Konstantinápolyba. Attól az évtől kezdve mindkét fél tudomásul vette a közös határok mentén kialakult helyzetet. A törökök is, a magyarok is létrehozták, illetve továbbfejlesztették itt a maguk határvédelmi rendszerét. Mátyás király főkapitányságokra osztotta az ország déli határvonalát biztosító végeket. A délnyugati területeket a horvát–szlavón bán biztosította, a délkeleti területekért „az alsó részek főkapitánya”, a temesi ispán volt a felelős, Erdély védelme pedig a vajda feladata volt. (Erdélyben nem alakult ki olyan egységes végvári rendszer, mint a királyság más területein, hiszen azt a Kárpátok hegyvonulata is védte. Erdély védelme az ott élő kiváltságos népek, a székelyek és a szászok, valamint az erdélyi vajda – aki székelyispán is volt – haderején alapult. Ez időktől kezdve például a szászok városaikat – miután a törökök sokszor megdúlták, felégették azokat – erős falakkal

kezdték körülvenni, a szász falvak lakói pedig erőddé építették templomaikat.)

A Magyar Királyság déli végvári rendszere tehát az adriai partoktól a Havasalföldig húzódott, hatszáz kilométernél is hosszabb volt. Amint azt a kor kiváló ismerője, Szakály Ferenc történész írta a „Virágkor és hanyatlás 1440–1711” című művében: „A végvárak között és mögött a legkülönbözőbb eredetű és harcértékű mozgó alakulatok helyezkedtek el. A törvények az adott határszakasz védelmére kötelezték a környék főúri és főpapi bandériumait, a vármegyei nemességet, a végvidéki tisztségviselőknél – a dalmát–horvát, a szlavón, a macsói bán, a temesi ispán és az erdélyi vajda – pedig meghatározott számú katonát kellett tartaniuk. (...) Mátyás a végvidéki tisztségviselők felügyelete alá bocsátotta a végvárrendszer mögött elhelyezkedő vármegyéket is. Kezdetben Újlaki

**Vastag falakkal
körülvevett
templomerőd**

Zichy Mihály: Kinizsi

Miklós macsói bán volt a legnagyobb úr a végvidéken; hét vármegye felett rendelkezett. (...) Utóbb az alsó-magyarországi főkapitányi címet is viselő temesi ispánhoz került át az irányítás; Kinizsi Pál Pozsegától Békésig tíz vármegyét uralt. E centralizált irányítási rendszeren belül az egymástól egyébként meglehetősen elszigetelten működő nyugati és keleti határvédelmi szervezet további kisebb egységekre tagolódott.”

A déli végek világa nem volt békés világ. Hol gyorsan mozgó magyar–horvát–szerb csapatok hatoltak török területre, hol pedig portyázó törökök törtek a magyar király fennhatósága alatt álló földre. A küzdelem lényege a betörések viszonozása volt. Szakály Ferenc: „Ezzel igyekeztek a törökök a magyarokat, a magyarok a törököket a saját vonalukhoz szögezni, s a másik erejét a terület (a lakosság és az anyagi javak) pusztításával gyengíteni.”

1479 októberében Erdélyt szokatlanul erős török betörés sújtotta, amely a kenyérmezei csatával ért véget. A törökök, zömében könnyűlovas akindzsik, kiegészülve a havasalföldi vajda gyalogosai-
val, Havasalföld felől törtek be

Erdélybe és hamarosan a zömmel szászok lakta Királyföldre jutottak, ahol iszonyatos dúlásba, pusztításba kezdtek. A korabeli források egymásnak ellentmondó adatokat közölnek a betörő oszmán-török

sereg létszámáról: hol 40-45 ezerben, hol 60 ezerben jelölik meg számukat. Szakály Ferenc viszont a kenyérmezei csatáról írott tanulmányában (szemtanú szász, illetve kortárs török krónikások adataira hivatkozva) úgy vélte, hogy a sereg létszáma 15 ezer harcos körül mozgott. Megjegyezte ugyanakkor azt is, hogy a török sereg „számban messze fölülmúlta azt a haderőt, amelyet Erdélyország, a vele szomszédos határvédelmi szakasz csapataival együtt, valaha is kiállíthatott. (...) Annál is inkább, mert a törökök ágyúkat is hoztak magukkal, ami nagyobb harcértékű csapatok jelenlétét is sejteti.” Erdély vajdája, Báthory István

egy darabig távolról követte seregével a támadók hadmozdulatait, miközben segítségül hívta a délkelet-magyarországi katonai parancsnokokat: Kinizsi Pál temesi ispánt, Vuk Brankovics szerb despotát, valamint a Jaksis testvéreket, akik Mátyás király kedvelt szerb vitézei voltak, és könnyűlovas csapatok fölött rendelkeztek.

A törökök Kenyérmezőnél (az Alvinc közelében lévő hatalmas fennsíkon) táboroztak, már éppen a zsákmányt vették számba és hazafelé készültek, amikor – 1479. október 13-án – Báthory és Kinizsi az összevont hadnépet a Kenyérmezőt szegélyező erdőbe vonta, és ott csatarendbe állította. (Szakály Ferenc szerint Kinizsi Pál és nehézlovasai elejétől ott voltak a csatában, téves tehát az a legenda, miszerint Kinizsi és katonái az utolsó pillanatban érkeztek a csataterre, hogy eldöntsék a harcot.) A magyar sereg jobb szárnyán Kinizsi helyezkedett el nehézlovasságával, a bal szárnyon Brankovics, a Jaksicsok és az erdélyi szászok egységei, a centrumot Báthory vajda irányította.

A lehevesebb küzdelem a centrumban bontakozott ki, s hamarosan híre jött, hogy Báthory vajda súlyos sebet kapott. A jobb szárnyon, a Kinizsi Pál nehézlovasságával szemben álló török vezér viszont „meglepően gyáván viselkedett”, nem mert harcba

bocsátkozni „az acélba bújt ördögfajzatokkal”, meghátrált, sőt elhagyta a csatateret. Kinizsi Pál így seregével oldalba-hátba kaphatta a Báthoryt szorongató törököket. Ezután négy órán át tartó küzdelemben sikerült felmorzsolni (a hagyomány szerint Kinizsi oroslánként üvöltve, két karddal harcolt) a török lovasság és a havasalföldi gyalogság ellenállását.

A magyar hadtörténetírás a kenyérmezei csatát úgy tartja számon, mint Mátyás uralkodásának legnagyobb harcászati sikerét.

Török könnyűlovas, akindzsi

Törökök pusztítanak Magyarországnak déli részein

Az első győzelmek

HADSEREGSZERVEZÉS A SZABADSÁGHARC IDEJÉN (2.)

Az európai forradalmak elfojtása, illetve a Piemonti–Szárd Királyság felett aratott győzelem után a császári udvar figyelme hazánk felé irányult. A centralizáció híveinek célja egyértelműen a magyar polgári állami-ság megsemmisítése volt; ezen elképzelések megvalósításához remek alkalmat adott számukra a szerb felkelés, illetve Josip Jellasics horvát bán (egyben zágrábi főhadparancsnok) magyarelles politikájának támogatása.

Kompromisszumra tehát kevés esély mutatkozott. Ezt bizonyítja az is, hogy az uralkodó nem szentesítette a katonai törvényt, ami közrejátszott a Batthyány-kabinet szeptember 11-i lemondásában. István főherceg, Magyarország nádora (a császári ház tagja, teljes hatalommal felruházott királyi helytartó) másnap azonban ismét Batthyányt kérte fel kormányalakításra.

A belpolitikai válság mindazonáltal elkerülhetetlenné vált. A közvélemény jelentős része ugyanis a Kossuth nevé-

vel fémjelzett radikálisokkal szimpatizált, akik azt hangoztatták, hogy Magyarországnak az uralkodó által áprilisban szentesített alkotmányát minden eszközzel (akár fegyverrel is) meg kell védeni. 1848 őszére Batthyány is megváltoztatta korábbi álláspontját; a parlamentben szeptember 16-án mondott beszédében már ő sem tartotta feltétlenül követendőnek a birodalom törvényeit.

A miniszterelnök azért is ragadtathatta magát erre a kijelentésre, mert a békés rendezés érdekében tett diplomáciai erőfeszítései rendre kudarcot vallottak, neki pedig gondoskodnia kellett az ország biztonságáról. A birodalmi vezetés ekkor ugyanis tulajdonképpen már eldöntötte: bármilyen eszközzel véget vet Magyarorszag különállásának. A kormány tehát hiába ajánlotta fel például Horvátország számára a függetlenséget, Jellasics úgy gondolta: a horvát nemzeti érdekeket a birodalom egysége mellett történő kiállítás inkább szolgálja, mint

országának elválása a Magyar Királyságtól. Utóbb viszont kiderült, Jellasics rossz lóra tett; hiába maradt hű a császári házhoz, a horvát nemzeti érdekek 1849 után sem érvényesülhettek a birodalmon belül. Batthyány egyébként a nyár folyamán (diplomáciai úton) számos, Jellasicsot elmarasztaló iratot kényszerített ki az uralkodótól, melyekben V. Ferdinánd utasította a bánt a magyar törvények betartására. Jellasics azonban ezekről egyáltalán nem vett tudomást.

Jellasics az országra tör

A horvát csapatok szeptember 11-én lépték át a Drávát, behatoltak a Muraközbe, s megindulnak a magyar főváros felé. Már önmagában az a tény, hogy a Magyar Királyság részét képző Horvátország bánja semmibe vette a Batthyány-kormány utasításait, kimerítette a lázadás fogalmát. Ráadásul a Zalában állomásozó császári és királyi alakula-

tok sorban csatlakoznak hozzá (a Wrbnai-, illetve a Kress-könyűlovások egy-egy osztálya, továbbá a Hardeggyérezred). Magyar kiegészítésű ezredeket ugyanakkor nem tudott maga mellé állítani.

Jellasics komolyabb ellenállás nélkül érte el a Balatont; lassú előrenyomulását a tó déli partján folytatta, míg a kis számú magyar katonaság az északi oldalon vonult vissza. Batthyány ekkor még mindig politikai rendezésre törekedett; szeptember 15-én elérte például, hogy István főherceg vezesse a haza védelmére felsorakozott csapatokat. Magyarország nádora pontosan érezte: eljött az utolsó pillanat, amikor a birodalmi adminisztrációt még meg lehet békíteni a magyar kormányval. Találkozóra hívta tehát Jellasicsot, a bán azonban egy színpadias jelenetet követően nem lépett a megbeszélés helyszínéül szolgáló (Balatonszemes közelében horgonyzó) Kisfaludy-gőzös fedélzetére.

István főherceg felismerte: ha a horvát bán még azt is megengedheti magának, hogy a teljhatalommal felruházott királyi helytartót megsértse, akkor hadművelete valószínűleg az udvar legmagasabb köreinek támogatását élvezi. A főherceg így szeptember 21-én visszatért Pestre, majd kisvártatva Bécsbe utazott, ahol lemondott posztjáról; gyakorlatilag tehát elmenekült a gondjaira bízott országból.

Ekkor azonban már Batthyány Lajos is lépett, és szeptember 13-án (Jellasics betörése után két nappal) úgy döntött: az uralkodó szentesítése nélkül is végrehajthatja a katonaillesztési törvényben fog-

laltakat, s rendelkezett a toborzás megkezdéséről. A horvát előrenyomulás miatt azonban sürgetett az idő, így Batthyány szeptember 20-án már „némi kényszerítő módok” alkalmazására is felhatalmazta a vármegyei újoncállító hatóságokat, melyeknek tehát egyenes sorozás útján kellett kiállítani a megfelelő számú katonaságot.

Közben a magyar tisztikar arról határozott, hogy küldöttséget meneszt Jellasics táborába; Kiskomáromban, szeptember 16-án a sorkatonaság három tisztje, Bárczay János huszárkapitány, Karl Bubna huszárnagy, illetve Alois Wiedersperg gyalogsági százados ke-

reste fel a horvát bánra, s kérték őt: mutassa meg az uralkodótól kapott parancsot, ami Magyarország megtámadására hatalmazza fel. Jellasics nem rendelkezett ilyen tartalmú dokumentummal, de biztosította a küldöttség tagjait, hogy a császári ház legfelsőbb jóváhagyásával cselekszik. Erre Bárczay, Bubna és Wiedersperg azt mondta: ebben az esetben Jellasics biztosra veheti, hogy az első adandó alkalommal szembeszállnak hadseregével, és megvédik a magyar alkotmányt, amire katonai esküt tettek.

Diadal Perlasznál, Pákozdnál

Erre végül szeptember 29-én Pákozdnál nyílt lehetőség, ahol a jelentős túlerőben lévő horvátokat legyőzte a Móga János altábornagy vezette honvédsereg. Jellasics háromnapos fegyverszünetet kötött, és Bécs felé visszavonult. Ráébredt ugyanis arra, hogy ha a magyar kormány és a császári udvar mégis a politikai rendezést választja a fegyverek szava helyett, akkor őt akár fel is akaszthatják, hiszen Pákozdnál – a hadjáratot igazoló dokumentum hiányában – pártütőként, felsegysértőként cselekedett.

A csata egyik érdekessége egyébként abban állt, hogy mindkét oldalt császári-királyi tisztiek vezényelték. Az udvar

Jellasics horvát bán csapatai átkelnek a Dráván

ugyanis ebben az időszakban nem adott ki egyértelmű parancsokat, ezzel megosztotta a birodalmi hadsereget, lehetővé teremtett a parancsok értelmezésére, így minden katona saját lelkiismereti ügyévé tette annak eldöntését, hogy miként értelmezze az uralkodóra és a magyar alkotmányra tett esküjét. A csa-

Württemberg-huszár díszöltözetben

tát tehát tulajdonképpen császári-királyi csapatok vívták császári-királyi csapatok ellen, s mindkét oldal meg volt győződve arról, hogy a parancsok szerint jár el.

A szabadságharc első győztes ütköztét mindazonáltal nem a Pákozdi-Sukoró-Pátka háromszögben, hanem a Délvidéken, Perlasznál vívták, ahol szeptember 2-án a Kiss Ernő

ezredes parancsnoksága alatt összevont, kizárólag magyar katonákból álló haderő megrohanta, elfoglalta és megsemmisítette a szerb felkelők táborát. Ez már önmagában is nagy katonai győzelem volt, de annak fényében, hogy a császári-királyi hadsereg színe-java a szerb ellenállás jelképének tekintett Szenttamásnál csú-

Az országgyűlési biztosok jelentése a pákozdi csatáról

Hír a harcztérről.

Mai nap september 29-én Jellachich seregei a drá-vai táborunkat reggeli 11 órakor megtámadták.

A megtámadás a pákai határon seregünket oldalról jobb szárnyán találta.

Ügyes előlátással felállított táborunk az ellenséget a pákozdi határban a híres JANITSÁR TEMETŐ-TÉREN csatarendben készen várta.

Az összes hadseregben harczias lelkesedés van, — mely a hadvezérnek MOGA altábornagynak, az egész tisztikarnak és legénységnek, — első elszánt rohanásából, nem pusztá szó többé, de mint tény valósult.

A csata erősen folyik.

Kelt a csata-téren sept. 29-én reggeli 11³/₄ órakor.

Képviselők négyen.
PÁZMÁNDY DÉNES,
elnök.

MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Tábori katonaoorvos táskája a szabadságharc idején

fos kudarcot vallott, tovább növelte a diadal értékét.

Batthyány működésének eredményeként tehát a császári-királyi haderő magyar kiegészítésű ezredeiből, a toborzás útján felállított honvédszászlóaljakkból, az önkéntes alakulatokból, továbbá a sorozott honvédszászlóaljakkól létrejött, az ősz folyamán pedig egységessé vált a magyar honvédség, amely majd teljesíti feladatát, az alkotmány védelmét. 1848 szeptemberében ugyanis még nem került szóba a

függetlenség; Batthyányék azért szerveztek haderőt, hogy az uralkodó által szentesített áprilisi törvények jogfolytonosságát biztosítsák.

(A cikk elkészítéséhez nyújtott segítségéért köszönet dr. Kedves Gyula alezredesnek, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum történész munkatársának, a múzeum igazgatóhelyettesének.

Az illusztrációk Hermann Róbert: A szabadságharc hadtörténete című könyvéből valók, illetve Tóth László készítette a HM HIM „Fényesebb a láncnál a kard” című kiállításán.)

(Folytatjuk)

Újrajátszás

Huszár- és katonai hagyományőr-ző csoportok évről-évre a helyszínen elevenítik fel az 1848. szeptember 29-i pákozdi csata eseményeit, amikor Jellasics horvát bán a jobbszárny ellen két – sikertelen – rohamot is indított, majd ugyanitt átkaroló művelettel próbálkozott, de különítményét egy, a középről érkezett huszárszázad megállította. Déli

tizenkét óra körül a főerőt indította meg a magyar közép ellen, de többszöri próbálkozása sem járt eredménnyel; katonáit minden alkalommal meghátrálásra kényszerítették a magyar ágyúk. Nagy erőket felvonultató, általános gyalogsági rohamra, közelharcra tulajdonképpen nem került sor, az összecsapást a mindössze néhány hónapos kiképzés után bevetett, ennek ellenére rendkívül jól célzó honvédtüzérség döntötte el. A horvát bán délután három óra körül beszüntette a harcot, fokozatosan visszavonta erőit és fegyverszünetet kért. Ez a magyar sereg győzelmét jelentette. A magyar főparancsnok, Móga János altábornagy jelentésében hét halotról és 37 sebesültről tett említést, míg az osztrák–horvát seregek veszteségét 100 főre becsülte.

PÁKOZD 2008

Pákozdi-Sukorónál a Mészeg-hegyen szeptember 28-án 11 órakor megemlékezésre és koszorúzásra kerül sor a csata emlékművénél, majd délben huszár és hagyományőrző szervezetek elevenítik meg ismét a honvédsereg 160 évvel ezelőtti győzedelmes ütközetének mozzanatait. A múltidézt követően – a tervek szerint 13 órától, dinamikus program keretében – bemutatkozik a ma Magyar Honvédsége is.

(Felvételeink a pákozdi csata tavalyi újrajátszásakor készültek.)

Vezető szerep

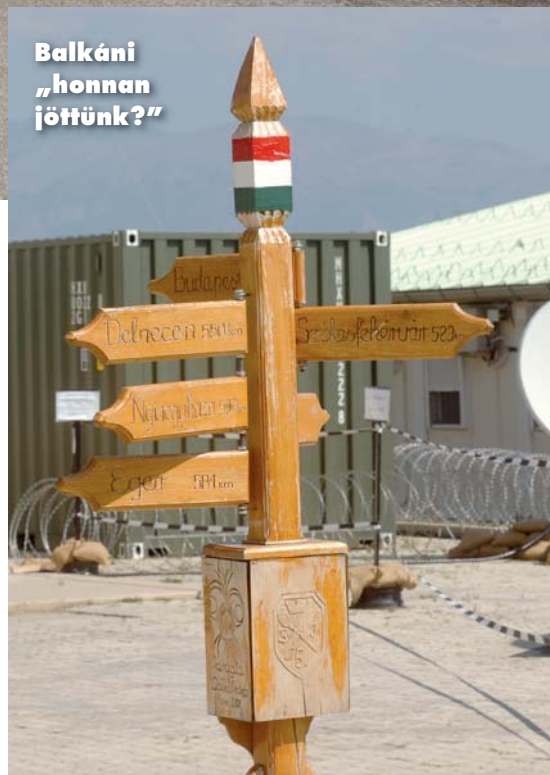
Az önálló felelősségi területen debütáló, magyar vezetésű, többnemzeti zászlóalj új fejezetet nyitott a KFOR kilencesztendős történetében.

Villaggio Italia tábor: a Magyar Honvédség KFOR-zászlóaljának kötelékében több mint négyszáz magyar katona kezdte meg itt hat hónapos, békemissziós balkáni szolgálatát. A koszovói Peć város térségében felállított, zászlóaljszintű katonai szervezetben a magyarok mellett szlovén katonák is szolgálnak, így a magyar vezetésű zászlóalj teljes létszáma közel hétszáz fő. A magyar katonák többsége az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 1. lövész-zászlóaljánál szolgál, közülük sokan vettek már részt e térség helyzetének stabilizálásában.

A fél év alatt a katonák elsősorban standard békefenntartói feladatokat látnak majd el a nyugat-koszovói városban és környékén. Ennek megfelelően a felelősségi körzetükben a nap 24 órájában járőröznek, állandó katonai jelenlétükkel segítik a béke fenntartását, megfigyelőpontokat telepítenek,

nagyon fontos személyiségeket kísérik, kiemelt jelentőségű objektumok védelmében jutnak főszerephez, s ha kell, részt vesznek tömegkezelési feladatokban is. Ezt még itthon nyilatkozta a zászlóalj parancsnoka, Mórucz László alezredes. Ő és katonái debütálásuk napján mindjárt ünnepi eseményre sorakoztak fel. A honvédelmi miniszter kezdeményezésére a Magyar Köztársaság elnöke csapatzászlót és zászlószalagot adományozott a misszióját megkezdő zászlóaljnak, amelyet Szekeres Imre adott át Koszovóban. Az ünnepélyes ceremónián jelen volt a szlovén, illetve a magyar vezérkari főnök, a Magyar Honvédség, a KFOR, illetve a helyi rendőrség több képviselője is.

Más a feladat, más a helyszín, de a cél ugyanaz: fenntartani a békét, a nyugalmat, biztosítani Európa legfiatalabb államának stabilitását. A miniszter beszédében mindemellett utalt rá, hogy

Balkáni „honnan jöttünk?”

a közelmúltban befejezte szolgálatát a Pristinában állomásozó őr- és biztosító zászlóalj, ám a Magyar Honvédség katonái továbbra is kiemelt létszámmal vannak jelen a térségben.

– Afganisztáni és koszovói szerepünk nemzetközi tekintélyt ad. Ez az

önök érdeme. Azt várom a Peć-ben szolgáló magyar katonáktól, hogy tovább erősítsék itt is nemzetközi tekintélyünket – szölt a felsorakozó katonákhoz Szekeres Imre.

A debreceni katonák – szlovén bajtársaikkal együtt – napi 24 órás járőrözésükkel, állandó katonai jelenlétükkel folyamatosan hozzátesznek valamit az említett nemzetközi tekintélyhez. Szimbolikusnak is tekinthetjük, hogy táboruk olasz elnevezésű, közvetlen és törzsben szolgáló kollégáik szlovének,

Koszovó területét négy állam határolja; nyugaton a Kis-Jugoszláviából nemrég kivált Montenegró, délnyugaton Albánia, délen Macedónia, északon és keleten pedig Szerbia. A havas csúcok – mint megannyi, tartós békére váró síparadicsom – szépen fehérlenek a műholdfelvételen. (Az Aqua műhold MODIS-rendszerének felvételét idén februárban rögzítették az ELTE műholdvevő állomásán. Forrás: Origo.hu)

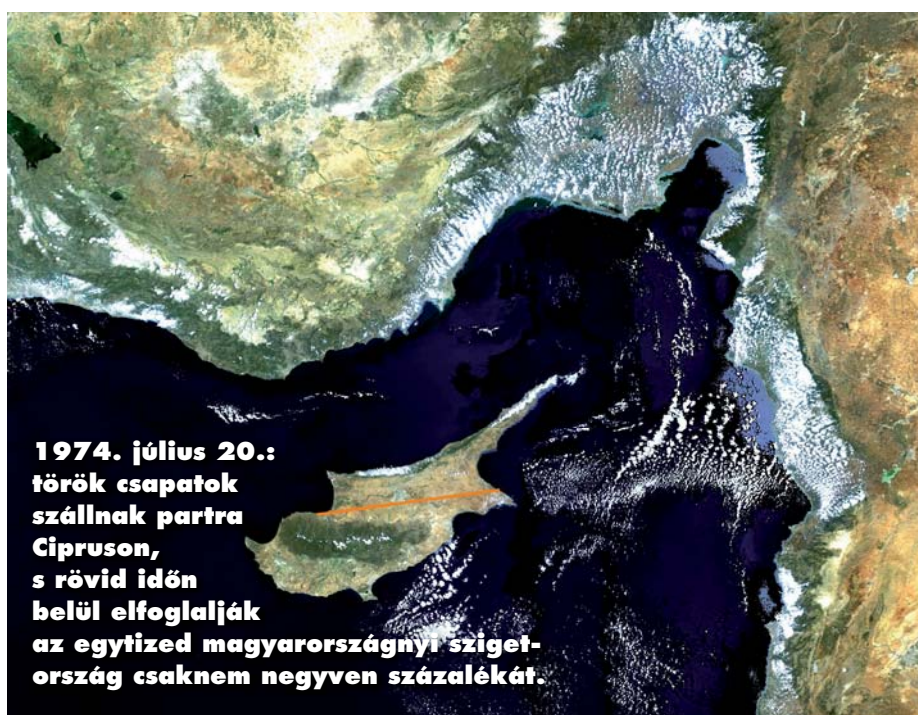
kisebb számban olaszok, a hajdúsági dandár pedig amúgy éveken át szolgált együtt e nemzetek katonáival az IFOR-, az SFOR-, illetve a KFOR-feladatok végrehajtásakor, az MLF-felkészítésekkor, az EU-harccsoport szolgálatba lépésekor, és még sorolhatnánk.

Böröndi Gábor ezredes, a Bocskaidandár parancsnokának helyettese, mindehhez hozzátette: „Peć-i új kollégáink a régiéik, s a mély szakmai, baráti kapcsolatok is segítenek bennünket abban, hogy Koszovó, az új független állam viszonyainak rendezésében, a békeépítésben, a stabilizációban a koszovóiak javát szolgálva vegyünk részt.”

Ciprióták

Négy esztendő után ismét kezdődnek a Ciprus újraegyesítését célzó tárgyalások. Taye-Brook Zerihoun, az ENSZ ciprusi misszió vezetőjének augusztus végén tett bejelentése ismét felcsillantotta a megbékélés reményét.

1974. július 20.: török csapatok szállnak partra Cipruson, s rövid időn belül elfoglalják az egytized magyarországnyi szigetország csaknem negyven százalékát.

sereg katonái pedig 2001 júniusától teljesítenek közös szolgálatot az UNFICYP által felügyelt tűzszüneti zóna 4., keleti szektorában. Fő feladatuk az ENSZ fennhatóságának érvényesítése az ütközőzónában, a szembenálló felek közvetlen harcérintkezésének megakadályozása, krízishelyzetben a kisebbségek védelme, a tömegdemonstrációk kezelése, valamint az ütközőzónán belül a civil (mezőgazdasági, ipari, vadászati stb.) tevékenységek koordinálása. A konfliktusok megelőzése érdekében napi kapcsolatban állnak a szembenálló felek és a lakosság képviselőivel, konfliktusok esetén pedig közvetítenek a felek között, illetve kivizsgálják az eseményeket.

A szlovák és a magyar politikai, katonai vezetés is nagy figyelmet fordít ciprusi misszióikra, a vezérkari főnökök rendszeresen látogatják a kontingenst annak érdekében, hogy első kézből tájékozódjanak az aktuális helyzetről, az esetleges problémákról, s ha kell, operatív döntéseket hozhassanak. Éppen ezért ezek a látogatások a „kötelező” protokolláris elemek mellett inkább (pozitív értelemben vett) road-show jellegűek:

ségéért. A főtanácsadó arról is szólt a találkozáson, hogy a világszervezet bővíteni kívánja az UNFICYP létszámát. Havril vezérezredes ezzel kapcsolatban arról tájékoztatta Wlodek Cibort, hogy mivel a Magyar Honvédség (parlamenti felhatalmazás alapján) egyidejűleg mintegy ezer főt állomásoztathat külföldön, és erőink nagy részét lekötik a balkáni és az afganisztáni misszióink, Magyarország nem tervezi ciprusi jelenlétének növelését.

A Nicosiában szolgáló katonákkal való beszélgetés után a következő állomás Famagusta, a 4. szektor parancsnoksága. A szektorparancsnok helyzetjelentése után szusszanásnyi idő: találkozás az itt szolgáló magyar katonákkal. A „kintiek” meg is ragadják az alkalmat: megkérik Havril vezérezredest, hogy ő adja át a „soros” elismeréseket, kitüntetések. Így kapja vezérkarfőnöki kézből századosi csillagait Vámos Attila főhadnagy (ittthon légiforgalmi irányító) is, valamint jó páran az „ezüstszámokat”. Ez egy ciprusi sajátosság: minden, a szigeten eltöltött fél esztendő után jár egy szám. Most volt, aki az ötös számot tűz-

Az ENSZ-diplomata reményt keltő mondata épp akkor hangzott el, amikor Havril András vezérezredes magyar, és Lubomir Bulik vezérezredes, szlovák vezérkari főnök augusztus végén Ciprusra látogatott. A közös csapatszemlén is gyakran szóba került: üdvözlendő minden békéltető szándék, de egy biztos, a világszervezet UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus) missziójának mandátuma nem egyhamar fog lejárni.

A misszióvezető egyébiránt azután tette meg bejelentését, hogy Ciprus kettéosztott fővárosában, Nicosiában két órán át tárgyalt egymással Demetrisz Hrisztofiasz ciprusi elnök, és Mehmet Ali Talat a (csak Ankara által elismert) Észak-ciprusi Török Köztársaság vezetője. A harmincnégy éve kettéosztott szigetországban 1964 óta vannak jelen az ENSZ-erők, a szlovák és magyar had-

Athineai relikviák: a magyar kontingensek „névjegyei”

rövid idő alatt végig kell járniuk a misszió összes helyőrségét, tárgyalniuk kell az UNFICYP vezetőivel, meg kell hallgatniuk a katonákat, s ha kell, orvosolniuk kell problémáikat. Nem történt ez másként a mostani látogatás során sem. Az első állomás Nicosia, az UNFICYP főparancsnoksága, ahol Wlodek Cibor, ENSZ-főtanácsadó köszönetét és elismerését fejezte ki a szlovák–magyar kontingens sok éves sikeres tevékeny-

hette ki zubbonyára. Ciprióta! – hangzik az oldott légkörű ünnepségen a bekibálás, utalva a kitüntetett Cipruson töltött két és fél esztendőjére. Ha ő ciprióta, akkor ki Bajzák Mónika zászlós, a famagustai törzsben dolgozó hölgy, akinek a zubbonyán a nyolcas szám található? A Magyarországon mindvégig a katonai egészségügy adminisztrációjában szolgáló zászlós 1999 óta már négy évet töltött el összesen Aphrodité szigetén.

A rövid ünnepség után robogunk tovább: a következő állomás a 91. OP (Observation Post – megfigyelő pont), ahol hét magyar katona szolgál. Kajdi Tamás főtörzsőrmester vezetésével Sarkadi István, Kanyár Szabolcs, Bóz Norbert, Zsíros Tamás, Aszódi Tamás és Nacsa László szakaszvezetők a misszió „leggyilkosabb” munkáját végzik. Az ütközőzónában egy jó balatoni teleknyi nagyságú bázisukon mindentől és mindenkitől kilométerekre távol egy esztendeig őrködnek a tűzszünet betartatásán. Jobbra ötven méterre török, balra, mintegy százötven méterre görög őrtorony, középen pedig az övük: meg kell akadályozniuk, hogy a két fél provokálja

A 91-es OP-n, 39 Celsius fokos hőségben

egymást. Bázisukon lakókonténerek, konyha, pihenő- és kiszolgáló helyiségek, raktárak állnak a rendelkezésükre, s két szakácsuk révén maguknak főznek. Ilyen monoton munkában, egy évig összezárva vagy kikészítik egymást, vagy egy nagy családdá válnak – vélem. – Az utóbbi – mondja egyikük –, elég nehezen lennének már meg egymás nélkül.

Az árnyékban 39 Celsius fokos hőségben aszalódó 91-es OP-t otthagytva az athineai Szent István táborba tartunk, ahol Berena Béla alezredes,

Vezérkari főnökök az UNFICYP főparancsnokságán

kontingensparancsnok és Sipőcz Attila főhadnagy szakaszparancsnok jelenlétében a katonák már bátrabban vetik fel problémáikat a vezérkari főnököknek. Kérdéseikre válaszolva Havril vezérezredes elmondja, hogy a családtámogatási rendszer átalakítása folyamatban van; megvizsgálják annak lehetőségét, miként járulhatna hozzá a hadsereg a szabadságra való utazásuk költségeihez, és a „misszió-specifikus” egyenruha kérdése is megoldódott. Az itthoni híreken túl még elmondja, hogy a katonai veze-

tés dolgozik az új missziós stratégia kidolgozásán, melynek végső célja egy zászlóalj-harcsoport és támogató elemeinek kiállítása, majd elköszönünk az itteni katonáktól is. Hazafelé tartva a repülőgépen a vezérkari főnök megerősíti: nem csak az UNFICYP vezetése, de a tapasztaltak alapján, szerinte is kiemelkedő, elismerésre méltó, a két hadsereg más, lehetséges együttműködési területeinek is példát mutató közös munkát végeznek hosszú évek óta a szlovák és magyar katonák Cipruson.

„Csendélet” a kettéválasztott Nicosiában

LÉGKONDITIONÁLT BTR

Nem volt egyszerű feladat sebesültkimentő járművet faragni a Magyarországon is jól ismert BTR-80-as páncélozott csapatszállító járműből. A kihívások legnagyobbika az új felépítmény átszabása volt. Ezt a jármű meglévő adottságai erősen befolyásolták, hiszen például a BTR-80-as turbódízel motorja hátul kapott helyet, így meglehetősen trükkös volt megoldani, hogy a hordágy bekerülhessen a szállítótérbe.

A megoldást egy teljesen új felépítmény kialakítása jelentette. Az „alap” BTR-80-as páncéltestet az övonalig visszabontották, egészen a motortér vonaláig. Az új felépítmény már az új feladatnak megfelelően készült el, így egy kifejezetten egyedi, szemből nézve igen izgalmas vonalú jármű készült el. Az átépítés során fontos szempont volt, hogy a sebesültkimentő ne legyen magasabb, mint az eredeti BTR-80-as, illetve hogy a védelem megegyezzen a csapatszállító alapváltozatával. Ez utóbbi nem volt egyszerű feladat, hiszen a felépítmény lemezeinek dőlésszöge, így a páncélvédelem értéke is alaposan megváltozott. Ennek megfelelően külön acél pótpáncélzattal látták el a megfelelő részeket, illetve belül többretegű kevlar pótpáncél betéteket helyeztek el

a szükséges helyeken. Így a mentőjármű pontosan ugyanúgy áll ellen a lövedékeknek és repeszeknek, mint a csapatszállító. A hordágy beemelését egy speciális, három részből álló oldalajtó teszi lehetővé.

A külső mellett a belső is legalább ennyire fontos. A mentőjárműben alapvetően hat ülő és egy fekvő sebesült szállítására van lehetőség. A két, egyenként háromszemélyes, biztonsági övekkel is ellátott ülősorra még egy-egy hordágy rögzíthető, így szükség esetén akár három fekvőbeteg is elfér. Az egészségügyi szakszemélyzet munkáját többek között félautomata defibrillátor, többfunkciós EKG, lélegeztetőberendezés, automata

infúzióadagoló is segíti. A felszerelések és a tartalék anyagok egy része a jármű hátsó részének tetején kialakított tárolórekeszekben található, ahová csúszásmentesített felületeken kapaszkodhatnak fel a katonák.

A kellő tartalékkal rendelkező légkondicionáló remélhetően Afganisztánban (ugyanis az MH PRT-nak szánják az átszabott BTR-t) elviselhető hőmérsékletet biztosít a küzdőtérben. A szükséges ivóvíz hűvösen tartásáról pedig külön, külső hőszigetelő doboz gondoskodik.

(Felvételeink a BTR úri szabóságában, a gödöllői HM Currus Harcjárműtechnikai Zrt.-nél készültek.)

Bevetések és irányok

Képességmustra, számvetés, bemutatkozás a társadalom, a politikai döntéshozók, a jogalkotók és a civil szervezetek előtt. Röviden így lehet jellemezni a Magyar Honvédség Bevetési Irány típusú gyakorlatait, amelyek közül az elsőre 2005-ben került sor.

A Bevetési Irány elnevezésű gyakorlatok végrehajtását leginkább az inspirálta, hogy az elmúlt években hatalmas változásokon ment át a Magyar Honvédség. Megszűnt a sor-katonai szolgálat, gőzerővel folyt az önkéntes haderő kialakítása, a szervezet és a vezetés átalakítása, valamint az új szolgálati kultúra kialakítása. Kézenfekvő tehát, hogy időről időre fel kellett mérni: a tervek milyen ütemben és hatékonysággal valósultak meg, holt tart és mire képes a honvédség. Ezek a gyakorlatok általában (a katonai terminológia szerint) számítógéppel támogatott, egyoldalú, többfokozatú parancsnoki és törzsvezetési (egyes mozzanataiban csapatok bevonásával és éleslövészettel egybekötött), több helyőrségben és helyszínen megtartott gyakorlatok.

A Bevetési Irány 2005 az ország védelmére és a szövetség elleni támadás elhárítására létrehozott zászlóalj-harccsoport komplex, éleslövészettel

egybekötött gyakorlatát mutatta be, egy fegyvermentes övezetben tapasztalt ellenséges tevékenység felszámolása során. A gyakorlaton a vendégek tapasztalhatták, hogy a harcfelelősség függvényében egy könnyűlövész-zászlóalj milyen más modul (fegyvernemi) ele-

mekkel lehet kiegészíteni – a páncéltörő képességektől a légierőig. A katonák bemutatották a Magyar Honvédség felderítő, katonai rendőri, vegyivédelmi, műszaki és terrorizmus elleni képességeit is.

A Bevetési Irány 2006 gyakorlat a Force Protection (erő védelme) feladatok elvégzésének jegyében zajlott. Miután az ISAF-misszióban abban az évben vettük át Afganisztánban a Baghlán tartománybeli tartományi újjáépítési csoport (Provincial Reconstruction Team – PRT) vezetését, a gyakorlaton a PRT-tábor egy napjának modellezésével mutatták be a honvédség ez irányú felkészültségét, felszereltségét, fegyverzetét. A civil-katonai együttműködési és lélektani műveleti csoportok feladataitól a tábor ért támadás elhárításán keresztül a mindennapi logisztikai

ellátásig prezentálta a honvédség, milyen felkészültséggel és anyagi-technikai háttérrel látják el a feladataikat katonáink a hadműveleti területen.

A Bevetési Irány 2007 a haderőreform befejezéséről szólt, miután véglegessé váltak a katonai szervezetek, kiala-

kultak az új vezetési szintek. A HM Honvéd Vezérkar már csak a stratégiai tervezéssel foglalkozott. Létrejött az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (ÖHP), a Honvédelmi Minisztérium korábbi harminckét hivatalából és háttérintézményéből hét maradt, a Magyar Honvédség hetvenhét hadrendi eleméből pedig harminchárom. Kialakult a 21 030 fős csapatlétszám, valamint a 4545 fős minisztériumi és háttérintézményi létszám. Ezen a gyakorlaton „tesztelték” az ÖHP vezetési képességét országvé-

delmi feladatok, a szövetséget ért támadás elhárítása, valamint katasztrófák elleni védekezés során. Itt mutatták be – egyebek között – a különleges műveleti erők ténykedését is terrorelhárító műveletekben.

Mindhárom Bevetési Irány gyakorlat sajátossága volt, hogy jelentős mértékben támaszkodtak a honvédség számítógépes szimulációs rendszereire (MARS, MARCUS, MILES), és a különböző mozzanatokat a harctéri valóságot leginkább megközelítő körülmények közepette hajtották végre.

Seregszemle

AZ ÉV GYAKORLATA

Az idei őszön a negyedik alkalommal kerül sor a Magyar Honvédség egyik legnagyobb horderejű kiképzési rendezvényére, a Bevetési Irány gyakorlatra. A lapzártakor kezdődő – szeptember 15. és október 15. között a Veszprém közeli nullaponton, illetve annak körzetében zajló – gyakorlatról Tömböl László mérnök altábornagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka tájékoztatta magazinunkat.

– Az összhaderőnemi parancsnokság – mint másfél éve létrehozott középszintű vezetési szerv – számára azért nagyon fontos az idei gyakorlat, mert a műveleti készenlét tavalyi elérését követően számot adhatunk arról, hogy mennyit és milyen irányba fejlődöttünk, hogyan sikerült elmélyítenünk a szárazföldi, a repülő-, valamint a logisztikai csapatok együttműködését. A Bevetési Irány 2008-on megmozdítjuk haderőnk majd minden alakulatát, lehetőséget adunk a katonák közös felkészülésére, a harcászati-hadműveleti eljárások és módszerek tökéletesítésére, és bemutatjuk, hogy miként tevékenykedünk országvédelmi feladatok végrehajtása során.

– Az eddigi bevetési gyakorlatok mindegyike egy-egy jól körülhatárolható feladatrendszer (misszió, force protection) mutatott be. Most mivel rukkol elő a haderő?

– Miután a honvédség egyik kiemelt feladata az ország fegyveres védelme, idén az alkalmazási készenlétet elérte, a NATO-nak is felajánlott erők felkészültségét, tevékenységét mutatjuk be, ellenőrizzük működésüket, és lehetőséget biztosítunk számukra a képességek készségi szintű begyakorlására az országvédelmi feladatok végrehajtása közben. E mozzanatok főszereplője az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 62. zászlóaljának bázisán kialakított zászlóalj-harcsoport lesz.

Gyakoroltatni kívánjuk a haderőnemi együttműködést, a repülőeszközök tűztámogató tevékenységét a légvédelmi és szárazföldi erők rendszerében, valamint feltételezett helyzetben a beérkező szövetséges erők befogadó nemzeti támogatásának feladatait. A rendezvény egyszersmind lehetőséget ad arra, hogy felmérjük a meglévő és a kialakítandó képességeinket, elemezzük és értékeljük az MH ÖHP békétől eltérő vezetési rendszerét, valamint a műveleti dandár és az alárendeltségében tevékenykedő zászlóalj-harcsoport alkalmazási elveit védelmi harc megvívása során.

– Módszertanában ez a gyakorlat is hasonló lesz, mint az előzőek?

Együttműködés - az idei Clever Ferret gyakorlaton

– Igen, hiszen az elmúlt három esztendőben bevált a módszer: egy fiktív helyzetben, dinamikus és statikus bemutatók, harcászati mozzanatok során sokoldalúan tudjuk bemutatni a hadrendben lévő katonai alakulatok alaprendeltetés szerinti feladatainak tervezését, vezetését. S nem szabad elfelejteni, az úgynevezett bemutató(nap) csupán eszencia, a fő cél a szárazföldi, a repülő- és a logisztikai csapatok közel egy hónapos közös gyakorlása.

– Az idei képességmustrán összességében milyen erőket vonultat fel a honvédség?

– Tizenhét katonai szervezet ezerkilencszáz katonája vesz részt a Bevetési Irány 2008-on, és számos haditechnikai eszközt (harckocsikat, páncélozott szállító harcjárműveket, ágyútarackokat, aknavetőket, páncéltörőket, légvédelmi rakétákat, hídrakó berendezéseket, vadász-repülőgépeket és helikoptereket) vonunk be a gyakorlásba.

Katonadolog (1.)

Közhely, de a legérdekesebb történeteket általában az élet írja. Nincs ez másként ennél a cikknél – pontosabban cikksorozatnál – sem, amelyben szándékunk szerint bemutatjuk, hogy miként lesz valaki civilből szerződéses katona. Ehhez a legjobb módszer, ha felvesszük a kapcsolatot egy olyan ifjúval, akiben már megszületett az elhatározás: elindul ezen az úton – mi pedig elkísérjük. Hogy konkrétan ki a kiválasztott? Nos, ez a véletlenen múlt. Bánk Dávid – akivel először a fővárosi toborzóirodában találkoztunk – tűzszerész akar lenni.

Olyan munkát szeretnék végezni – mondja határozottan –, ahol kihasználhatom szellemi képességeimet és segíthetek másoknak. Gyerekkoromtól kezdve érdekelték a pirotechnikai eszközök és a katonaság is. Ez a két érdeklődési kör mostanra – húszéves koromra – is megmaradt; így ezeket egybeolvasztva meg is kapjuk a tűzszerész szakmát. Remélem, ha kitartóan tanulok, egyszer majd én is részt vehetek robbanótöltetek hatástalanításában. Igen, félek, de nem a veszélytől, hanem az ismeretlentől. De majd megismerem. Érettségi után egy évig szüleimmél ástam bele magam az ingatlanforgalmazás rejtelmeibe, de továbbra is vonzott a katonai pálya. Mindig is arra neveltek, hogy önálló döntéseket hozzak, így elhatároztam: szerződéses katona leszek. Biztos munka, ráadásul az ember – ha a parancsnoka is úgy gondolja – tanulhat, és később esetleg hivatásos állományba is kerülhet. Utánanéztem mindennek, majd elmentem a toborzóirodába, ahol szívélyesen fogadtak, és megtudtam minden apró részletet. A tűzszerészek mellett egyébként főleg gépjárművezetőket és díszelgőket keresnek. Bevallom: megfogott mindaz, amit a katonai szolgálatról mondtak nekem. Igazi kihívás. Ráadásul esetemben sajátos kettősség, hogy ugyan egy közösségbe tartozom, de ezen belül olyan szakmám lesz (remélem), ami különleges, állandó veszéllyel jár. Nyugodt embernek ismerem magam: a nyugalom pedig a tűzszerész-szakma alapja, a folyamatos figyelem és az éberség mellett.

Az első raj első embere

A toborzóirodai látogatás után kissé felgyorsulnak az események. Főleg akkor, ha az alkalmassági vizsgálaton a jelölt „alkalmas” minősítést kap. Innentől kezdve csak úgy rohan az idő, egészen a bevonulás napjáig...

Mire az ember elér addig, hogy aláírja a szerződést, lelki szemeivel már látja magát, mint katonát. Legalábbis én így voltam ezzel. Elképzeltem magam ebben a közösségben: a képzelgés és a valóság pedig nagyjából egybeesett. Ami a bevonulás napját illeti, nos, hangsúlyozom: aki nem éli át, az nem tudja felfogni. Nem is ez a jó szó, inkább: átérezni, elképzelni. Sokat hallottam a bevonulásról korábban is, ám megélni teljesen más. Kemény volt, de azért élveztem. Reggel fél nyolckor az Irinyi laktanyában kezdtem, ott kötöttük meg a szerződést jövőbeni alakulatommal. Aztán utazás Szentendrére: HÉV és gyomorgörcs. Megérkezvén átvettem a reggelit, majd következett az általános tájékoztató az MH Központi Kiképző Bázisról, és úgy általában az előttem álló tizenhárom hét programjáról. Ezt követte a papírmunka, azaz többek között adategyeztetés, az egészségbiztosításról szóló tájékoztatás, és így tovább. Adategyeztetés közben megmondták, melyik szakasz melyik rajában leszek, az ilyen és ilyen számú körletben. Nos, „jelenthetem”, hogy Bánk Dávid honvéd a II. kiképzőszázad, 3. szakasz, 1. rajának első embere lett. Emellett a 205-ös körlet lakója, amit aztán hat bajtársammal együtt

el is foglaltunk. Már elsőre látszott rajtuk, hogy ők is nagyon elszántak, valóban katonák akarnak lenni. A körletben aztán írtunk egy egyoldalas önéletrajzot. A következő lépcső az egészségügyi vizsgálat: fogászat, vényomásmérés, oltások, vizeletmintából drogteszt. Aztán irány a következő épület, ahol átvettük a felszerelést és a ruházatot. Lista alapján ellenőriztük, hogy minden megvan-e: sátorlap, málhatszák, 90 M gyakorlózubbonny stb. Több ruhadarab mellett például a bakancsom is teljesen új. Utána vissza a körletbe, majd ebéd és vissza, és első ízben át is öltöztünk. Beáll-

tunk kötelékbe, megismertük a kiképzőin- ket, akik első látásra nagyon keménynek tűntek, mindannyian paráztunk tőlük kicsit.

Három héttel később...

Él az ember otthon, „normális” körülmények között, majd bekerül egy olyan közegbe, ahol napi tíz-tizenkét órában megy a tanulás és a fizikai felkészítés. Pörgés. Először persze furcsa. Aztán megtudtuk, hogy a kiképzők milyen hatalmas tapasztalattal rendelkező

Budapesten, 2008 júliusáig, összesen ötszáznegyven olyan jelentkezőt regisztráltak, akik érdeklődtek a szerződéses katonai szolgálat iránt. Ebből hatvanhárman vonultak be a szentendrei bázisra.

emberek, és elkezdünk felnézni rájuk, nem firtattuk, mi miért van, hanem megpróbáltuk megcsinálni azt, amit kértek. Rendesek. Bármiben tudnak segíteni. Nem gondoltam, hogy egyénileg is ennyire odafigyelnek az emberre. Ha valaki valamiben gyengébb, akkor párba állítják egy olyan sráccal, aki abban az adott dologban erősebb. Elmondhatom, hogy néhány hét után meg is szerettük őket. Arra sem számítottam, hogy jó lesz a kaja. A bakancs meg csak azoknak töri a lábát, akiknek nagyobb vagy kisebb a lábuk az átlagosnál. De ez benne van a pakliban, erre

számítottunk. Akinek ilyen problémája van, az megy az üre, ahol bekötik és kész. Összességében jobbat kaptam annál, amit vártam.

Jelent valamit, ha a saját rajtársa szól rá az emberre, hogy „Nem térdelni, feküdni!"; vagy „Határozottan add már azt a kézjelet!" Jelent valamit, ha a kiképző (a régi „üvöltő őrmester" sztereotípa helyett) emberséggel és humorral jegyzi meg a girbe-gurba alakzat láttán, hogy „ez a vonal bizony EKG-lelet lett"? A terepen tűz a nap, a csapatmozgásokat begyakorló foglalkozás kemény és ismétlődő, a lehangosabban és legerélyesebben mégis egymást biztatják a néhány hetes honvédek.

Szerződéses katona lehet minden 18 és 47 év közötti, kizárólagosan magyar állampolgár, aki önként jelentkezik a katonai szolgálatra. További alapfeltétel a büntetlen előélet, a cselekvőképesség, az állandó belföldi lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a rendfokozati állománykategóriához minimálisan meghatározott iskolai végzettség. Ez a legénységi állomány esetében a nyolc általános iskola.

Egy átlagos nap reggel ötórai keléssel, majd tesivel kezdődik. Ez afféle bemelegítő jellegű torna, nem nagyon nyúznak minket. Izomláz ellen is jó. Utána zuhany, borotválkozás, reggeli, majd kihallgatás. Ha valakinek egyéni gondja van, elmondja a századparancsnoknak. Nyolctól tantermi foglalkozások. Heti kétszer-háromszor van katonai testnevelés is; na, az keményebb. Jellemzésnek annyit: rövid, nehéz, eredményes és mindenki túléli. Persze ez is egyénre szabott, képesség alapján osztottak szét minket. Akinek az izomerővel akad gondja, az felüléseket, fekvőtámaszokat csinál, akinek a futással, az fut. Utána ebéd kettő körül, délután pedig egyéni konzultáció. Oda lehet menni a kiképzőhöz, mint például a szakaszunk tette, mondván: az alaki dolgok nem mennek annyira. Ötkor végzünk, és – ez is furcsa számomra – utána reggel ötig bármit tehetünk, akár haza is mehetünk. A lényeg az, hogy másnap reggel ötre mindenki kipihenten, munkaképesen, egészségesen a körletben

legyen. Szentendre szép város, olykor kimegyek a Duna-partra tanulni.

A kiképzők javasolták is, hogy járjunk ki közösen, mert az segít összekovácsolni a csapatot.

Első hetünk az általános tájékoztatásról és az alapvető alaki szokások betanulásáról szól.

Hogyan közlekedünk kötélekben, hogyan lépiünk egyszerre, mik a rendfokozatok? Tanuljuk a terepen történő mozgást, a különböző fegyvernemeket, haderőnemeket, mi a tevékenység rendje védekezés alatt, támadás közben. A tereptanon belül: tájolás, térképpel és/vagy GPS-szel történő tájékozódás.

A jogszabály- és szabályzat- ismeret mellett a nem háborús műveletek tantárgy a békefenntartásról szól, részletesen megtanuljuk, hogy mi lesz a feladatunk külszolgálat alatt. Aztán persze ott a lökiképzés, az egészségügyi ismeretek, vegyvédelmi ismeretek és a műszaki kiképzés. Szóval tanulunk és gyakorolunk, majd tanulunk és gyakorolunk, majd tanulunk és gyakorolunk, majd tanulunk és gyakorolunk szorgalmasan...

(Folytatjuk)

Military

**Kicsiből lett nagy,
nagyon nagy.
A sokoldalúság
viszont maradt:
ebben még mindig
egyértelmű a
rokonság.**

DeLuxe

Nem hiszem, hogy 1940-ben gondoltak arra a Willys-Overland Motors mérnökei, hogy egy olyan járművet terveznek éppen, mely kategóriát teremt. Márpedig a Willis GP, azaz a Jeep nem csupán a II. világháború megnyerésének egyik legfontosabb járműve volt, hanem lerakta a sokoldalú, könnyű terepjáró gépkocsik világának alapjait.

A Willys dzsipet hamarosan követte a Ford M151 MUTT, melyet a koreai háborút követően fejlesztettek ki. A jármű közel sem bizonyult olyan sikeresnek és kedveltnek, mint akár az elődje, akár az utóda. Nem véletlen: a Willys után a General Motorsnak sikerült megalkotnia egy olyan járművet, mely szinte példa nélküli pályafutást tudhat a magáénak. Az

**Munka közben:
iraki életkép**

M998 High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle (HMMWV vagy Humvee, Hummer) névre hallgató terepjáró, könnyű szállító járművet (pontosabban annak M1152-es változatát) immár a Magyar Honvédség is használja Afganisztánban. A 27 darabos flottát augusztus elején az amerikai hadsereg adta át a kint tevékenykedő magyar kontingens számára.

A filmekből is jól ismert jármű kifejlesztésének szükségessége az 1970-es évekre vált bizonyossá. A könnyű teherbírású, több feladatú, jó terepjáró képességű gumikerekes jármű (a már említett HMMWV) tervezésére szóló kiírás 1981 februárjában jelent meg. A későbbi győztes cég, az AM General mérnökei ez év júliusában már a prototípus tervein dolgoztak. Az amerikai hadsereg e hónapban már a jármű prototípusainak megrendelése mellett döntött. Erre szükség is volt, hiszen már a kezdetektől tudni lehetett, hogy az M151-eshez képest sokkal több szerepkörben fogják használni a HMMWV-t.

Az AM General a sikeres tesztperiódus

lezárlásával máris nyithatta ki a csekkfüzetét: az első megrendelés nem kevesebb, mint 55 ezer Hummert jelentett, 1,2 milliárd dollárért. Ezt a mennyiséget öt esztendőn belül kellett leszállítani. A megrendelést hamar módosították, így 1,6 milliárd dollárért cserébe 70 ezer járművet kellett produkálni. Az utánrendelések folyamatosak, legutóbb éppen 1470 darabot rendeltek meg az AM Generals-tól, 187,75 millió dollárért. Az idén május 13-án megrendelt Hummereket 2009. december 31-ig kell leszállítani.

A jármű az amerikai fegyveres erőkön kívül számos más állam haderejében is megjelent. A legnagyobb felhasználók közé számít a járművet kitekből maga összeszerelő Izrael (több mint 2 ezer HMMWV), Egyiptom (több mint 3900 példány), a licenc alapján gyártósort üzemeltető Görögország (500-nál is több példányt gyártott az ELBO), Libanon (600), Chile (450) és Marokkó (650).

A Humvee változatait mindegyik amerikai fegyvernem alkalmazza, így nem

meglepő, hogy a nyolcvanas évek végétől gyakorlatilag az összes konfliktus helyszínén felbukkant a baltával faragottan elegáns, lapos, összetéveszthetetlenül kocka formájú terepjáró. A debütálásra a (szinte) szomszédos Panamában került sor, 1989-ben a Just Cause-művelet során. A 2003-as Operation Iraqi Freedom hadműveletben már több mint tízezer, különböző változatú HMMWV vett és vesz részt.

Az igényeknek és a tapasztalatoknak megfelelően a járműcsalád szinte hihetetlen fejlődésen ment keresztül, több tucatnyi változatot is felmutatva. A fejlesztéseket érdemes kettéválasztani: elsőként a különböző feladatkörű Hummerekről illik szót ejteni. Igen nehéz lenne olyan feladatkört találni, amire az M988-asból átalakított HMMWV-k nem alkalmasak. Létezik kis és közepes hatótávolságú légvédelmi, páncéltörő rakétával felszerelt, kommunikációs csomópontként vagy műholdas állomásként működő változat, mentőgépkocsi, műszaki mentőjármű, lö-

Egy kis hazai: egy új magyar HMMWV Afganisztánban

Páncélozott, jó kilátást biztosító torony

Gépfegyverállvány

Golyóálló szélvédő és oldalablak

Páncélozott motorház és hűtőrendszer védelem

Lövedékálló kerekek

Kidobóember öltönyben: a polgári változat

vegyontató, füstgenerátor, lőszerszállító és felderítő változata is. Az alap minden esetben a jól bevált, a lapos és széles építési mód miatt igen stabil platformot jelentő terepjáró, míg a felépítmények igen változatosan illeszkednek a gépkocsihoz. Az alapváltozatot 1995-től az A2-es változat váltotta fel, mely üzemanyag-takarékosabb turbódízelmotort, jobb és erősebb felfüggesztést és fékrendszert kapott. Az alapjármű fejlesztése a mai napig is folyamatos.

A jármű tervezésénél fontos szempont volt a légi szállíthatóság: a HMMWV nem csupán szállító repülőgépek belsejében, de helikopterek alá függesztve is szállítható. A repülőgépek, helikopterek teherbírása és raktere behatárolta a jármű fizikai méreteit és védettségét is. Az alapváltozat és a speciális változatok nagy része nem páncélozott és NVB-védelme (nukleáris, vegyi és biológiai hadviselés) sincs. Ennek ellenére az 1991-es iraki Sivatai Vihar hadműveletben meglepően kevés járművesztés történt.

Az első, figyelmeztető nagyságú ember- és járművesztésre a híres-hírhedt moga-dishui akcióig, 1993 októberéig kellett várni. Az első, már gyárilag is páncélozott változat, az M1114-es 1996-ban jelent meg. A csupán kézfegyverek tüze ellen védő változatot kis számban gyártották csak, s először a Balkánon vetették be.

A 2001. utáni hadműveletekben ha-

Minden expedíciós hadműveletben előfordulnak a Hummerek

mar megmutatkozott a védelem nélküli HMMWV-k sérülékenysége, ezért pánikszerű sebességgel indultak meg a védelembővítő páncélozási fejlesztések. Ennek első lépései voltak a nem egészen hivatalos, helyi hegesztések, átalakítások. A gyakran nem egységes minőségű, de a kényszer miatt égetően szükséges „kendácsolásokat” több hivatalos program is felváltotta, melyek során a járművet a terhelhetősége határáig páncéllal és golyóálló üvegekkel látták el. A magyar katonáknak átadott M1152-es változat

is már gyári fejlesztés, a megnövelt teherbírású alapjárművet 2004 októberében mutatták be az M1151-es változattal együtt. Az új változatok páncélzata könnyen, daru vagy emelőtargonca nélkül fel- és leszerelhető. A csaknem 330 kilogrammnyi gyári alappáncélzat mellé szerelhető fel a további páncélozás, alkalmazkodva a műveleti terület veszélyességéhez. Az utastér mellett a géppuskát kezelő lövész védelme is ugrásszerűen megnőtt, hiszen a géppuskaállást is páncéllemezek és a jó kilátás miatt, golyóálló üveg védi.

A harckocsik megjelenése óta folyik a küzdelem a páncéltörő fegyverek és a harckocsik páncélzata között. Jelentem, a meccs döntetlenre áll, mindkét fél számos sikert aratott.

ÁTÜTŐ SIKERTÖRTÉNET

Konzervnyitók

A harckocsikat először a második világháborúban alkalmazták tömegesen, és ekkor jelentek meg az első páncéltörő rakéták. Igaz, a brit PIAT, az amerikai M-9 Bazooka és a német Panzershrek és Panzerfaust még rövid hatótávolságú, meglehetősen pontatlan fegyverek voltak, s robbanófejük ereje is gyakran elmaradt a kívánttól.

A háború után rohamos fejlődésnek indultak a páncéltörő feladatú rakéta-

rendszerek: az irányítatlan, egyszer használatos gyalogsági rakéták új generációi mellett (itt mindenképpen megemlíthető a világ legnépszerűbb ilyen fegyvere, a szovjet (később orosz) RPG-sorozat, vagy éppen a svéd AT-4-es) egyre fejlettebb irányított páncéltörő rakéták jelentek meg. Ezek első, nagyobb szabású alkalmazására 1973-ban került sor. Az egyiptomi hadsereg által alkalmazott szovjet AT-3 Sagger (9K11 Maljutka) vezetékes irá-

nyítású páncéltörő rakéta óriási veszteségeket okozott a fegyver ellen felkészületlen izraeli harckocsizó alakulatoknak. A fejlesztések természetesen nem korlátozódtak a Szovjetunióra, sőt: az Amerikai Egyesült Államokban és Nyugat-Európában számos rakétarendszer jelent meg. A folyamatos és sokszínű fejlesztések oka a nagyszámú szovjet harckocsi és páncélozott harci jármű megléte. Az akkor aktuális várakozások szerint

a NATO nem lett volna képes elegendő számú harckocsival szembeszállni a támadó szovjet páncélos- és gépesített alakulatokkal, így a változatos domborzati viszonyokkal és igen sok településsel rendelkező Nyugat-Európában a védekezésben az irányított páncéltörő rakéták kapták volna a főszerepet. Ezek gyártása és hadrendben tartása egyszerűbb és főleg olcsóbb volt, mintha még több közepes és nehéz harckocsit kellett volna előállítani.

Pokoltúz az égből

Mára már a páncéltörő rakéták „világa” igen sokszínű és szerteágazó. Ismeretesekek a repülőgépekről indított rakéták: itt hagyományosan elsősorban a helikopterekre alapoztak, de a XX. század végére és az új század első évtizedének közepére alaposan kibővült a hordozó járművek típusválasztéka. Bár nem szabad lebecsülni az amerikai–brit fejlesztésű, az AGM-114 Hellfire-ből kifejlesztett és a Panavia Tornado támadó rakétáit, illetve a BAe Harrier vadászbombázó repülőgépeken rendszeresített Brimstone páncéltörő rakétákat, de a nagy áttörést mégiscsak a pilóta nélküli repülőgépek alkalmazása jelentette. Mára már az eredetileg feldehárító repülőgépeknek szánt UAV-k alkalmazzák az eredetileg páncéltörő rakétának kifejlesztett AGM-114 Hellfire rakétákat, persze nemcsak kumulatív páncéltörő, hanem a „puha” célok és az épületek ellen hatékonyabb repesz-romboló és thermobarikus robbanófejekkel is.

Külön csoportba sorolhatók a jármű-

vekről indítható páncéltörő rakéták. Van, amikor a jármű maga egy páncéltörő rendszer: ilyenkor a könnyű terepjáró gépkocsiból (mondjuk egy M996 HMMWV TOW-2-es vezetékes, optikai irányítású rakétával), avagy egy páncélozott járműből (mint amilyen a Magyar Honvédségnél is alkalmazott, BRDM-2-es járműre épített, AT-5 Sprandel, azaz 9M113 Konkursz rakétákat alkalmazó rendszer) lesz mozgékony, páncélosokra veszélyes eszköz.

S végül nem szabad elfelejteni a városi harcban roppant hatékony gyalogsági irányított páncéltörő rakétákat sem. A modern, irányított amerikai Javelin vagy az irányítatlan svéd RB57 NLAW és az orosz RPG-29-es mellett az aszimmetrikus hadviselés fontos eszközei maradtak a régebbi RPG-7-esek is – persze továbbfejlesztett robbanófejekkel.

Mert a pontosság mellett a megfelelő robbanófej kialakítása is döntő fontosságú. Jelenleg a kumulatív hatáson alapuló rakéták a legelterjedtebbek. Az ilyen robbanótesteknél a töltet egy különlegesen megformázott, több ezer Celsius-fokos fémsugarat alakít ki, mely „átégeti” magát a harckocsi páncélzatán. A harckocsi-fejlesztések egyik legfontosabb eredménye éppen az ilyen sugarak kialakulását megelőző, reaktív páncélzat kifejlesztése volt. A pótpáncélzat könnyen cserélhető dobozai olyan robbanótesteket tartalmaznak, melyek – a rakéta becsapódásakor – ellenirányú robbanással „szétzavarják” a kialakuló kumulatív sugarat, és így megakadályozzák, hogy a rakéta áthatoljon a páncélzaton.

Persze erre is született válasz: a tandem robbanófejes páncéltörő rakéta. Az ilyen rakéták orrára „extra” robbanótest kerül. Ez az aprócska test egy előrenyúló toldalék legelején található, így elsőként ez csapódik a célnak. A kisebb robbanótest aktivizálja a reaktív páncélt, s így a „fő” robbanás már akadálytalanul haladhat a harckocsi páncélzata felé.

A reaktív páncélzat mellett akad jóval olcsóbb, de igen hatékony megoldás is. Mint az Irakban alkalmazott Stryker lövéspáncéloson is látható, a járművet egy rácsozattal vették körbe. Ez a rács megfelelő távolságban van a páncéltesthez képest ahhoz, hogy az orosz RPG-k robbanófejeinek kumulatív sugara már ne teljes erejével érje el a páncélzatot. A

**Az MQ-9
Reaper már
komolyabb
fegyverzettel
dolgozik**

A „támadó” harckocsi esélye a túlélésre már csak 30%

hírek szerint ez az egyszerű, de hatékony módszer számos esetben kiválóan vizsgázott.

A modern fejlesztésű páncéltörő rakéták vezérlésénél, irányításánál már azt is figyelembe veszik, hogy a harckocsik páncélzata nem egyformán vastag a jármű minden pontján. A harckocsik felülről a legsebezhetőbbek, így nem tűnt rossz ötletnek az olyan rakéta kifejlesztése, mely pont ezt a sebezhető részt támadja meg. Ezt a megoldást már számos fegyverrendszer alkalmazza, így például a svéd BILL-2-es, az amerikai TOW-2-es BGM-71F rakéta, vagy éppen az indiai, saját fejlesztésű Nag páncéltörő rakéta.

Ezeknél a fegyvereknél tehát a rakéta a célpontot felülről közelíti meg. Amikor a beépített érzékelők szerint a megfelelő helyen van, akkor egy speciálisan kiképzett robbanótesttel „készül el” a lefelé és előre, ferdén felépülő kumulatív sugár. Így a sugárnak csak a vékonyabb tetőpáncélt kell átütnie.

A páncéltörő rakéták esetében is beszélhetünk már a páncélzat megerősítésére vagy kiegészítésére épülő passzív véde-

lem melletti aktív védelemről. Egyszerűbb esetben igyekeznek füstködbe rejtetni a harckocsit. Ehhez az is kell, hogy a megtámadott jármű érzékelje: például lézerrel jelölték már meg, vagy éppen rakéta tart felé. Ha a célbefogást vagy a támadást észlelték, akkor lehet kilőni a megfelelő ködgyertyákat, ezzel szakítva meg a kapcsolatot a rakéta irányzója és a megtámadott harckocsi között.

Lézerkezelés

Ez azonban csak részleges védelmet jelent, hiszen az infravörös jel (azaz a harckocsi dízel vagy gázturbinás hajtóművének hője) és a radarjel nem füstérzékeny. Éppen ezért vannak elterjedőben az olyan védelmi rendszerek, melyek már a harckocsi felé tartó rakéták megsemmisítését kísérlik meg. Létrejöttük a számítástechnika gyors fejlődése tette lehetővé, hiszen az ilyen rendszerek működtetése óriási számítási kapacitást, háborús körülmények között is üzembiztosan működő, nagy kapacitású fedélzeti számítógépeket igényel.

Az egyik legismertebb rendszer az orosz Arena-E: itt a bejövő rakétát egy milliméteres hullámsávban dolgozó rakéta deríti fel, majd követi. Ha a rakéta elég közel ért (20-25 méter), egy apró ellenrakétát indít, amely a megfelelő pillanatban felrobban. Az így keletkező repeszfelhőbe repül bele az ellenséges páncéltörő rakéta, mely a tervezők szerint működésképtelenné válik a rongálódás következtében.

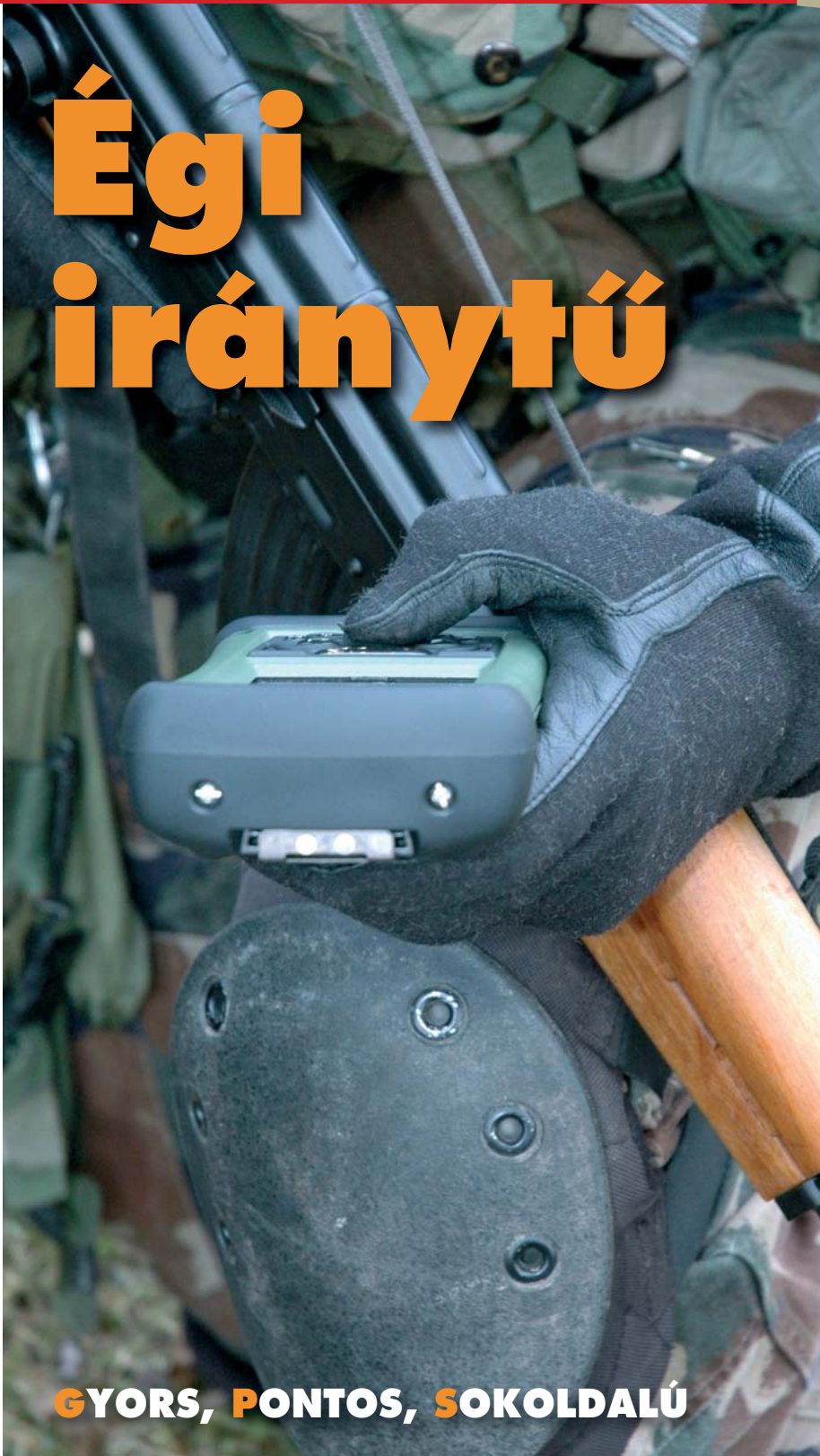
Az izraeli hadiipar, támaszkodva az évtizedek alatt összegyűlt páncélos hadviselés tapasztalataira, a hasonló elven működő Trophy APS-t fejlesztette ki. A módszer előnye a fejlettsége és a célmegsemmisítés magas aránya; hátránya ugyanakkor magas ára és komplexitása.

A jövő útja sokak szerint egy lézersugarakkal működő védelmi rendszer lehet. A hatékony hadszíntéri lézerek kifejlesztéséhez azonban még nagy utat kell megtenni, hiszen jelenleg a sokkal nagyobb méretű, repülőgépek fedélzetére integrált lézerfegyverek fejlesztése is komoly problémákkal és költségtülpélésekkel küzd.

A T-72-es család egy változata Kontakt reaktív pótpáncéllal felvértezve

Égi iránytű

GYORS, PONTOS, SOKOLDALÚ

A globális műholdas navigációs rendszerek (Global Navigational Satellite System, GNSS) legismertebb képviselője az amerikai fejlesztésű és felügyeletű Global Positioning System. Vagy ahogyan az áruházakban is ismerik: a GPS...

Az alaprendeltetését tekintve katonai célokra kifejlesztett és üzemeltetett, műholdas helymeghatározó rendszer olyannyira elterjedt a civil szférában is, hogy mára ez a piaci szegmens a katonainak körülbelül a háromszorosára nőtt. Nem csupán a modern hadműveleteknek, de a világgazdaság működtetésének is az alapjává vált.

A rendszer kifejlesztését a szovjet Szputnyiknak is köszönhetjük. A világ első műholdjának jeleit mérő amerikai tudósok jöttek rá, hogy a Doppler-effektus a műholdról sugárzott jelek esetében is él. Ezzel az egyszerű felismeréssel indult el tehát a műholdas navigációs rendszerek diadalútja – nem csupán az Amerikai Egyesült Államokban, hanem a világ más tájain is.

Mára a rendszer teljesen kiépült, folyamatos fejlesztés alatt áll: immáron a harmadik generációs műholdak tesztelése és gyártása folyik. A most használt 24 műhold 20 200 kilométerrel a Föld felszíne felett, az Egyenlítővel 55 fokos szöget bezáró pályán, a felszínhez képest állandó helyen kering. Minden egyes műhold pozíciója rögzített és ismert. Ezek a műholdak adatokat sugároznak, amelyeket a GPS-vevőkészülékek alakítanak át használható és értelmezhető pozíciókká. A műholdak valójában két különböző jelet sugároznak. Az egyik a civil vevők számára elérhető és körülbelül tizenöt méteres pontosságot adó C/A kód, a másik a kriptográfiai berendezésekkel felszerelt katonai vevők által értelmezhető, úgynevezett P kód, amelynek pontossága egy centiméter.

A pontos távolságmérés alapfeltétele, hogy az ismert helyzetű műhold és az ismeretlen helyzetű vevő órája is teljesen szinkronban működik. A műholdakon igen pontos cézium és rubídium atomórák találhatóak, melyek pontosan meghatározott időpillanatokban impulzuskódot sugároznak. A GPS-vevő ezeket a jeleket veszi és nagy pontossággal méri az impulzuskód késleltetését, amelyből a rádióhullámok terjedési sebességének ismeretében meghatározza a pontos távolságot a műholdtól. Ha ismerjük egy második műholdtól való távolságot is, akkor a vevő már két gömbfelület metszéspontján, valahol egy körön helyezkedik el. Három műholdtól való távolság pontos ismerete már a

Lusták Péter és Mrsan József főtörzsőrmester a libanoni és izraeli „határmenti” aknamező ellenőrzését végzi Trimble típusú differenciál GPS-szel, illetve kínai tűzsereszek közreműködésével

lehetséges tartózkodási pontra szűkíti a kört. Ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy a vevőben lévő óra pontossága, szinkronizáltsága mindig rosszabb, mint a műholdaké, így a valós távolságot nem tudjuk megmérni, hanem annak csak egy közelítő értékét. Ezért a gyakorlatban legalább négy mérési adat szükséges a pontos helyzetmeghatározáshoz, kiküszöbölve az órák szinkronizációja miatti hibákat.

Földön, vízben, levegőben

Hajdanában, kiránduláskor követtük a piros jelzést, vagy éppen a sárgát, a modern vándort viszont már a GPS is segítheti, mivel a hordozható kézi vevők könnyebbé teszik a tájékozódást. Persze a rendszer talán legfontosabb (polgári és katonai) alkalmazási területe a járművek helyzetének meghatározása, azaz a tengeri, földi és légi navigáció támogatása. A gépjárművek földfelszíni navigációjáról talán nem is szükséges hosszasan értekezni: a jármű helyzetének meghatározása, a dinamikus útválasztás, a baleseti helyzetek elkerülése mellett az automatikus forgalomirányításban és az ellopott járművek felderítésében is komoly szerepet kap a GPS. További fontos felhasználási terület a tengeri navigáció, a hajók, hadihajók irányításának támogatása. Az alapvető légi navigáció során a GPS se-

gít a repülőgépek és a repülőterek helyzetének meghatározásában. Míg az egyszerűbb rendszerek elsősorban a kisgépes navigációt segítik, addig a fel- és leszállási eljárások követése, a repülőgépek automatikus leszállító rendszerének támogatása már a kifinomultabb, drágább rendszerek sajátja. Itt a helymeghatározásnak megbízhatónak, folytonosan elérhetőnek, az esetleges külső hatásokra (például időjárás- zavarok) pedig érzéketlennek kell lennie. A repülőterek környékén, elsősorban a le-

szállásoknál kevés a 15 méter körüli pontosság, így itt földi telepítésű, kiegészítő GPS-jeladókat is használnak.

A geodéziai és térképészeti alkalmazások területén szintén összemosisdik a polgári és a katonai célú felhasználás. A GPS-rendszer éppen olyan hatékonyan képes segíteni a hagyományos földmérési feladatok megoldását, mint a nagy pontosságú katonai térképek készítését. Talán nem gondolnánk, de a Föld felszínén bekövetkező lassú változások megfigyelésében, az úgynevezett tektonikus táblák mozgásainak vizsgálatában is segítségünkre lehet ez a remek találmány. E mozgások elemzésével például pontosabban jelezhetjük előre a földrengéseket. (A GPS általában véve is fontos része lett a különböző katasztrófa-elhárító rendszereknek.) A további különleges felhasználási területek közé tartozik például a ritka élőlények viselkedési módjának tanulmányozása.

Konkrétabb katonai vizekre evezve, a sikeres harctevékenység jelentős mértékben azon áll vagy bukik, hogy a tevékenység teljes időintervallumában ismerjük-e a szemben álló felek pillanatnyi helyzetét. Az éj leple alatt, a jellegzetes tereptárgyaktól mentes környezetben harci feladatot végrehajtó katona számára ma már alapvető eszköz a jól működő GPS. Ez leginkább az 1991-es Öböl-háborúban vált világhíressé. A

A harci feladatot végrehajtó katona számára ma már alapvető eszköz a jól működő GPS

statistikák szerint a háború kezdetén az amerikai hadsereg mintegy ezer (többségében a civil piacon, egyénileg vásárolt) GPS-vevőkészüléket alkalmazott, ám ez a szám a harcok vége felé kilencezerre nőtt. Nem véletlen tehát, hogy a Magyar Honvédség szerződéses katonái már alapkiképzésük során elsajátítják a GPS-szel történő tájékozódást. Nem mellékes az sem, hogy a modern fegyverrendszerek (rakéták, bombák, tüzérségi lőszer) már szintén a GPS-műholdak adatait használják célzásra, irányításra. Végül egy konkrétum: a magyar tüzérszerek is rendelkeznek a robbanótesteket hat méter mélységig felderíteni képes, számítógépes rendszerrel, valamint GPS-szel is összeköthető fémdetektorral.

Zavaró tényezők

A pozitívumok után lássuk a rendszer árnyoldalát. Mint bármely más rádiójelet, a GPS jeleit is lehet zavarni. Mivel egy 100 wattos izzó 1018-szor nagyobb teljesítményű, mint egy GPS-műhold jele a vevő antennánál, így nem csoda, ha már egy pikowatt teljesítményű interferenciaforrás is elegendő a jel tönkretételéhez. Az aktív zavarás egyik módszere során kellően „nagy” energiájú és megfelelő karakterisztikájú zavaró jel kibocsátása interferenciát, zavart okoz a GPS-használat frekvenciákon. A GPS-t zavaró beren-

Az ENSZ libanoni békefenntartó erőinek (UNIFIL) kötelékében 2007-ben négy magyar katonatérképész is szolgált. A felvételen Lusták Péter mérnök százados (azóta már őrnagy) térképek aktualizálásához adatokat tölt le Garmin típusú kézi navigációs GPS-szel

dezések között a könnyen bemérhető és megfelelő fegyverekkel leküzdhető, nagy teljesítményű katonai készülékeknél sokkal nagyobb problémát okoznak az alacsony teljesítményű berendezések, amelyek házilag is megépíthetők, így tömeggyártásukban komoly veszély rejlik. Egyetlen példa: egy 1 watt teljesítmé-

A GPS III

A műholdas navigációs rendszer következő generációja, a GPS III összesen harminckét műholdból áll majd. Az új rendszer ötszázszor gyorsabb lesz a jelenleginél; a közvetített jelek erőssége a sokszorosára nő; jelentősen ellenállóbb lesz a zavarásokkal szemben, továbbá technológiailag is szét fogják választani a civil és a katonai szolgáltatásokat. Az első műholdakat a tervek szerint 2014-ben bocsátják majd fel, a teljes rendszer pedig 2022-re készül el.

Az augusztus 20-i Red Bull Air Race fontos kellékeit, a felfújható „kapuknak” helyet adó pontonokat a szentesi MH II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóalj katonái telepítették az idén is; a hidépítők GPS-szel kijelölt pontjaira navigáltak, majd rögzítették a kompelemeket

nyű zavaró berendezés tíz kilométeres hatótávolságon belül akadályozhatja meg a GPS-vevőt a műholdak jeleinek észlelésében.

Természetesen a kevésbé fejlett C/A kód sokkal inkább áldozata lehet az elektronikus zavarásnak, mint katonai párja, a P-kód. A világ bármely pontján észlelt GPS-vevői problémákat az amerikai parti őrség (USCG) navigációs központja tartja nyilván. A <http://www.navcen.uscg.gov> weboldalon lehet bejelenteni az interferencia-gyanús észlelési problémákat. A bejelentéseket kiértékelik és harminc napon belül válaszolnak a bejelentőnek.

Hideg szél

a magyar dombok felett

Lassan már tíz éve annak, hogy a Magyar Honvédség megkezdte a francia Mistral - azaz, a „tenger felől fújó hideg szél” - kis hatótávú légvédelmi rakéták rendszerbe állítását. A közeledő évforduló, valamint a közeledő krétai éleslövészet kapcsán most áttekintjük a fegyverrendszer létrejöttét és magyarországi történetét.

A francia Matra cég 1980-ban nyerte meg azt a tendert, aminek célja egy új, kis hatótávú légvédelmi rendszer létrehozása volt. Az új fegyvertől nagyobb teljesítményt vártak, mint amit

az akkori hordozható MANPADS (Man Portable Air Defense System) – ahogy a köznyelv nevezi, „vállról indítható” – rakéták biztosítottak. A hordozhatóság azonban csak az egyik fontos követelmény volt, a

fegyvert ugyanis rendszeresíteni akarták a haditengerészetnél a hajók légvédelmére, emellett légi indítású változatát is ki kellett dolgozni, helikopterek számára.

A nagyobb hatótávolság, a nagyobb romboló erő természetesen nagyobb méretű rakétát eredményezett, így a hordozhatóság biztosításához már nem volt elég egy katona, a rakétát és az indítóállványt két katona vihette. Ez érdekes módon akkor hátrányos tulajdonságnak tűnt, de az utóbbi években más megvilágításba került. A régi, kisebb méretű légvédelmi rakéták, mint az orosz Sztrela-2-es és -3-as, az Igla, vagy például az amerikai Stinger, egyetlen személy által is kezelhetők, ami egyben azt is jelenti, hogy a terroristák számára ideális fegyverek. Nem véletlenül tesznek meg mindent amerikai részről az ilyen

kategóriájú eszközök elterjedésének megakadályozására.

A francia Matra cég (amely később egyesült az angol BAE Dynamics-szel, ebből adódik a mai, MBDA cégjelzés) által kifejlesztett új fegyver kissé összetettebb, és nem utolsósorban költségesebb is, így kisebb az esélye annak, hogy illetéktelen kezekbe kerülve esetleg utasszállító repülőgépek ellen vessék be azokat.

Hatótávolság

Az új Mistral előtt elterjedt hasonló kategóriájú fegyverek többsége max. 4-5 kilométeres távolságban és 3-4 kilométer magasság alatt repülő, viszonylag kis sebességű légi célok ellen volt bevethető: ezekre a paraméterekre (főleg a távol-

A magyar változat UNIMOG terepjárón

ságra) alaposan „rátett” az új rakétarendszer, amely akár hat kilométerről is indítható a találat esélyével.

A franciák megtartották a többi rendszer alapelveit, amit az ésszerűség diktált. A zárt indítócsőből a néhány századmásodperces égésidő gyorsító töltet kb. 40 m/sec sebességgel löki ki a rakétát, amely közben hossz tengelye körül forgásba kezd. Az indítócsőtől 10-15 méterre indul be a 2,5 másodperces égésidő hajtómű, ez 2,5 Mach sebesség elérését teszi lehetővé. A rakéta fedélzeti energiaellátó rendszere 12 másodperces élettartamú, ha ez idő alatt nem történik találat, akkor az önmegsemmisítő felrobbantja a fegyvert.

A rakéta szeme

A rakéta kúpos orr-része mögött található az indium arzenid infravörös detektor, amely a 3-5 mikron közötti hullámhossz-tartományban érzékeny, ez a leginkább jellemző a repülőeszközök hajtóművéből kiáramló gázokra és a forró fűvocsőre. A berendezés legfontosabb elemei a repülőgép-fedélzeti Magic 2-es légiharc-rakétától származnak, amelynél már digitális jelfeldolgozást alkalmaztak. A nagyobb méretű rakétában el lehetett helyezni közelségi gyűjtőt is, ez jelentős előrelépés a kategória többi fegyveréhez képest, amelyek csak közvetlen találat esetén robbantak fel, ha a célt akár csak egy méterrel is eltévesztették, akkor az megmenekült. A Mistral lézeres közelségi gyűjtője azonban ekkor is biztosítja a megsemmisítést, a három kilogrammos harci rész szétrepülő wolframgolyóinak rombolásával.

Az 1,81 méter hosszú, 92 mm átmérőjű és 18,4 kg indulótömegű rakéta önirányító rendszerénél már alkalmazzák a korszerű céladaptív korrekciót, ami azt jelenti, hogy amennyiben repülőgép felé közeledik, akkor nem a hátul lévő, nagy infravörös sugárzású fűvocsőnél csapódik be, hanem az utolsó pillanatokban előrébb helyeződik a találati pont, ahol nagyobb rombolást végezhet. A régebbi típusú rakéták számos esetben csak megrongálták a cél törzsvégét és vezérsíkjait, amit követően a repülőgép többnyire sikeresen visszatért bázisára, és a javítás után ismét bevethetővé vált. A céladaptív korrekció nagymértékben növeli a megsemmisítés valószínűségét, ezen felül a pilóta sérülésének is nagyobb az esélye.

A Mistral kormányzásáról az orr-részen lévő, indítás után kinyíló téglalap alakú felületek gondoskodnak, amelyek működtetése

elektromos szervókkal történik. A rakéta hordozható változata egy percen belül bevethető. Az állványra helyezett rakéta indítócsővéhez csatlakoztatják a hengeres tartályt, amelyből a rakéta rendszereibe elektromos feszültség és nagy nyomású gáz kerül. Utóbbi szolgál a fedélzeti giroszkóp felpörgetésére és az infravörös detektor mélyhűtésére, amivel sokszorosára növelhető az érzékenység.

Bármennyire is korszerű, a rakéta és az indítóberendezés önmagában még nem elégséges a hatékony harci alkalmazáshoz. Meg kellett oldani a tűzvezető rendszerekkel történő együttműködést, hiszen nagyon fontos, hogy a rendszer kezelői tudják, hogy mikor, merről, milyen magasságban érkezik a megsemmisítendő légi cél.

Eddig 25 ország állított hadrendbe 16 ezer rakétát különféle komplexumokba szervezve, köztük van Magyarország is.

Az Országgyűlés 1995 végén hozott döntést arról, hogy fejleszteni kell a csapatok kis hatótávú légvédelmét, mégpedig új, hordozható rendszerrel. Az első pályázat 1996 elején sikertelenül zárult, a másodikat szeptemberben írták ki, ez már eredményes lett. A szakértők megvizsgálták a felajánlott típusokat, a francia Mistral-t, az amerikai FIM-92-es Stinger-t, a svéd Bofors RBS-70-est, a brit Shorts Starburst-öt és az orosz Iгла új változatát.

A kormány a szakértők javaslatával elmentében a francia ajánlatot fogadta el 1997. április 2-án; ezt követően megszületett a szerződés 570 millió francia frank, akkori árfolyamon 18 milliárd forintnyi értékben.

Noha az eredeti pályázat hordozható vál-

tozatra szólt, a végleges szerződés ettől lényegesen eltérő konfigurációt tartalmazott. A kéttrakétás ATLAS változatot német UNIMOG-1350-es terepjárókra szerelve rendeltük meg, a svájci-olasz Oerlikon Contraves által kifejlesztett SHORAR MCP (Mistral Coordination Post) mobil radarrendszerrel együtt. Utóbbi húsz kilométerről felderítheti – domborzattól függően – még az alacsony magasságban közeledő légi célokat is, amelyekről információkkal látják el az indítók kezelőit.

A puding próbája

A Nagyorosziban települt légvédelmi alakulat kapta meg az új fegyverrendszert, kilenc szakaszba szervezve összesen 45 indítójárművel, kilenc MCP radarral és kb. 200 rakétával. Az indítókat később kiegészítették hőkamerával is; ez az éjszakai időszakban is bevethetővé teszi a rendszert, viszont mind a mai napig hiányzik az elektronikus célazonosítás képessége, erre csak az MCP képes, a rakéták kezelői közvetlenül nem.

Az első „rendszerbe állító” lövészetre 1999. június 3-án került sor a drégelypalánki lőtérre, vegyes eredménnyel. Noha a franciák hivatalos adatai szerint a gyakorló lövészeteken 93%-os volt a találatok aránya, ezt az első időben nem sikerült nálunk elérni.

A Mistral képességeit és a kezelők felkészültségét 2008. októberében, Kréta szigetén sorra kerülő éles rakétalövészetten bizonyíthatják az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred katonái.

Az MCP radar járműve

NYAKUKBAN AZ „ÁLDÁS”

Lopakodók

A különleges erők érkezését általában nem érzélik a „delikvensek”, mert amikor tudatosulhatna bennük jelenlétük, akkor már vagy harcképtelenek, vagy halottak. Mert a „különlegesek” nemcsak különleges harceljárásokat alkalmaznak, hanem különleges fegyvereket, különleges felszereléseket is használnak.

Akkor is így van ez, amikor az égből jön az „áldás”. Magazinunkban már írtunk a különleges erők ejtőernyővel történő bevetése során az úgynevezett HAHO/HALO módszer (High Altitude, High Opening/High Altitude, Low Opening – nagy magasságú ugrás, nagy magasságú nyitás/nagy magasságú ugrás, kis magasságú nyitás) alkalmazásáról. (Magyar Honvéd 2008/5.) Az első esetben a különleges művelti csoport például egy rajtaütés végrehajtásakor a célponttól akár 30-40 kilométer távolságról, de nagy magasságból (7-8000 méterről) hagyja el a repülőgépet, majd azonnal nyitva az ejtőernyőt, „bevitörázik” a cél fölé. A másik módszer szerint viszont a célpont fölött ugranak ki hasonló magasságból és több ezer méteres zuhanás után csak „az utolsó pillanatban” nyitnak, s máris földet érnek a kijelölt területen. A meglepetés mindkét esetben garantált: az elsónél még azt sem tudja az ellenség, hogy repülőgép járt a „körmöken”, aztán mégis a nyakukban az áldás, a másodikonál pedig a derült égből jelenik meg hirtelen a fejük felett pár kupola, és „szakad a nyakukba”.

Természetesen ezekhez a különleges eljárásokhoz különleges felszerelés is szükséges, amelyeket (vagyis az eljárást és az eszközöket) a Magyar Honvédségben az MH 34. Bercsényi László Különleges Művelti Zászlóaljnál alkalmazzák, így az ő segítségükkel mutatjuk be azokat.

A nagy magasságú ugrás végrehajtásához először is szükségeltetik egy megfelelő (speciális) ruha, amely megvédi az ugrót a hidegtől. (Ne feledjük, a kiugrás magasságában –30, de akár –50 Celsius-fok is lehet.) Ami viszont jó, és már máshol bevált, azt felesleges újra kitalálni, ezért a Bercsényi-zászlóaljnál az amerikai C-130-as szállító-repülőgépek fedélzeti technikusaik ruháját használják, amely tökéletesen szigetel, emellett korlátozottan tűzálló is. A következő felszerelési tárgy a speciális sisak, amelynek nemcsak a hidegtől kell megvédenie a katonát, de a hozzátartozó oxigénmaszkkal biztosítania kell a légzést is a légritka térben. (A maszkba épített mikrofonnal adott esetben lehetséges a csoporton belüli, illetve – a repülőgép belső rendszerére csatlakozva – a személyzettel való kommunikáció is.) Esetünkben ez a francia gyártmányú, LH 050 típusú, helikopter-pilóták számára kifejlesztett korszerű sisak, amely a fenti tulajdonságok

HADITECHNIKA FELSZERELÉS

**Regulátor:
az életmentő
adagoló**

MUSTANG
F.108 (C.108, 109, 110, 111, 112)

mellett, a cserélhető bélésnek köszönhetően, S–XL méret között bármely fejméretre használható.

A nagy magasságú ugrás végrehajtásához az egyik legfontosabb, mondhatni életmentő felszerelés az oxigénpalack. A felszerelésben ebből kettő található, az úgynevezett felszálló- és a leszállópalack. Az első két liter százszázalékos oxigént tartalmaz, amely mintegy harminc percre elegendő. A leszállópalack egy literes, és ugyancsak tiszta oxigén tartalmával tizenöt percig biztosítja a légzést. Az alkalmazás során ugyanis a gép elhagyása előtt 30 perccel az ugróknak már százszázalékos oxigént kell belelegezniük, hogy szervezetük telítődjön oxigénnel. Erre azért van szükség, hogy a sisak vagy a maszk esetleges meghibásodása esetén se kapjon „keszonbetegséget” az ugró, az idő alatt, amíg lezuhan a normál oxigént tartalmazó légrétegekig. Kiugrás előtt viszont átkötnek a leszállópalackra, amely (a felszereléshez tartozó regulátor segítségével) a légkör mindenkori összetételének megfelelő arányban adagolja a tiszta oxigént. Más összetételben és „sebességgel” kell adagolni például az egy-két perc alatt végrehajtott több ezer méteres zuhanás, és ugyancsak más módon az akár egy órán keresztül tartó siklás során. A magyar „különlegesek” a német Dräger Aerospace GmbH. OxyJump készletét használják.

Természetesen ehhez a feladathoz speci-

ális ejtőernyő is szükséges. Az ernyőnek megfelelő siklószámmal kell rendelkeznie a nagy távolságú repüléshez, ugyanakkor ki kell bírnia a több ezer méteres zuhanást követő nyitás megterhelését, és elég nagy teherbírással kell rendelkeznie a

katonák olykor több tíz kilogrammos felszerelésének szállításához is. A „Bercsényisek” egyik ilyen paraméterekkel rendelkező ejtőernyője a német MANTA G9-es. A harminchárom négyzetláb felületű, tizenegy cellás siklóernyő („civilisen” paplanernyő) ezeknek a kritériumoknak bőven megfelel: az ugró súlyán

felül még százötven kilogramm felszerelést is biztonságosan elbírt.

Abban is különleges a MANTA, hogy – más ejtőernyőktől

eltérően – a tartalékernyője is ugyanekkora,

hiszen „nem árt”, ha a mentőernyő

is ugyanannyi súlyt bír el, mint a főernyő.

(Hasonló paraméterekkel rendelkezik a

„különlegesek” által használt másik típus, az

amerikai MC–4-es

is.) Százötven kilogramm felszerelést

azonban bajos lenne elosztani a zsebekbe, ezért ezek felfüggesztéséhez az

ugyancsak német Spekon cég SG-06-os teher(heveder)rendszerét használják. Ez az

ejtőernyő hevedereihez kapcsolható rendszer biztosítja egy lőszerrel, robbanóanyaggal, illetve más felszereléssel, élelmiszerekkel megpakolt málhazsák megfelelő rögzítését, de akár egy hordóé is.

Az ugró előtt felfüggesztett terhet a nyitás után egy speciális hevederrel a katona egy méterrel maga alá engedheti, majd a földet érés előtt újabb öt métert engedhet rajta. Erre azért van szükség, hogy siklás során ne zavarja a kilátásban, a tájékozódásban, a nyitórendszer kezelésében, földet érés előtt pedig „jobban esik” a katonának, ha teher előbb ér földet, mint ő, és nem kell

„combra venni”, esetleg „kigurulni” azt a százötven kilót. Noha a teljes nagy magasságú ugróöltözetet és felszerelést magára öltő katonának majdnem úgy néz ki, mint egy

„militarybe” öltöztetett Michelin-baba, abban biztos lehet: az ellenség, amikor a „nyakába esik”, nem a látványtól fog meglepődni.

ÁLLAMALAPÍTÁSUNK ÜNNEPÉN

Augusztus huszadika alkalmából a honvédelmi tárcánál, a katonai szervezeteknél országsszerte számos állománygyűlést tartottak, amelyeken a megemlékező szavak után elismeréseket adtak át.

Államalapításunk ünnepén a tisztavatást idén is Budapesten, a Hősök terén rendezték meg, az eseményen – a politikai, társadalmi és egyházi élet, illetve a diplomáciai testületek számos képviselője mellett – részt vett Sólyom

László köztársasági elnök, Gyurcsány Ferenc miniszterelnök is. Szekeres Imre honvédelmi miniszter ünnepi beszédét követően, az esemény zárásaként, az újonnan avatott, kijelölt tisztek társaik nevében koszorút helyeztek el a Hősök Emlékkövének talapzatánál.

Az eseménnyel egy időben a 160 éves honvédségről szóló kiállítást nyitottak meg a Mezőgazdasági Múzeumban, ahol a tisztavatáson részt vevő közjogi méltóságok egy-egy Kossuth-kardot kaptak emlékkébe.

(Hm.gov.hu – Fotó: Tóth László)

FŐHAJTÁS

Katonai tiszteletadással rendezett megemlékezést a HM az 1950. augusztus 19-én, a Rákosi-rendszer koncepciók perében kivégzett Sólyom László posztumusz vezérezredes és mártírtársai halálának

évfordulóján. A vértanúk emléke előtti főhajtás során koszorúk borították a Farkasréti temetőben lévő nyughelyeket.

(Origo.hu –
Fotó: Galovtsik Gábor)

FAÜLTETÉS

Az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetségén idén is megemlékeztek a 2001. szeptember 11-i terrortámadások áldozatairól. Ezúttal, rendhagyó módon, szimbolikus faültetésre került sor a nagykövetség épülete előtt, April H. Foley, az Egyesült Államok magyarországi nagykövete, Szekeres Imre honvédelmi miniszter és Rogán Antal, a főváros V. kerületének polgármestere közreműködésével.

(Tudósítónktól – Fotó: Galovtsik Gábor)

TANÉVNYITÓK

Budapesten, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen idén különleges tanévnyitót rendeztek: elköszöntek az Üllői úti bázistól, majd az egyetem HM-ösztöndíjas, felsőbb éves hallgatói átvonultak a Hungária körúti kampuszra, a most már egyedüli egyetemi bázisra. Az ünnepségen szó volt a tanintézet szervezeti és infrastrukturális fejlesztéseiről, a tudást és készséget megalapozó katonai felsőoktatásról.

Újszerű tanévnyitó volt Szentendrén, az MH Központi Kiképzőbázisán is, ahol négy különböző állománycsoport (az alapkiképzésre bevonult szerződéses katonák, a tiszti, illetve a tiszthelyettesi képzésre felvett hallgatók, valamint a STANAG-nyelvvizsgára készülő hallgatók) oktatásának, kiképzésének közös nyitányára került sor.

(K. D., V. J.)

FŐ CSAPÁSIRÁNY A LAKÁSHADMŰVELET!

Cél:
A KARÁCSONY ÚJ LAKÁSBAN

Feladat:
1. DERÍTSE FEL LEHETŐSÉGEIT
2. KÜZDJE LE AZ AKADÁLYOKAT
3. FOGLALJON (SZ)ÁLLÁST A LEGKEDVEZŐBB TEREPSZAKASZON

Saját erő: LAKÁSLÍZING AKCIÓ INDULÓ-KÖLTSÉGEK NÉLKÜL AZ ALBÉRLETI HOZZÁJÁRULÁS FELHASZNÁLÁSÁVAL,

LAKÁSVÁSÁRLÁS MUNKÁLTATÓI KÖLCSÖN ÉS BANKI HITEL KOMBINÁCIÓJÁVAL – FOLYAMATOS AKCIÓK!

Megerősítés:

A HARCELJÁRÁS SORÁN KÖZVETLEN TÁMOGATÁST NYÚJTUNK A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉSBEN ÉS A LAKÁSHADMŰVELET VÉGREHAJTÁSÁBAN

Várható ellenséges erők: Hirtelen felbukkanó problémák, előre nem látható, nehézfegyverzetű akadályok

Terep: Város, vidék, új és régi épületek, zöld mező

Időjárás: Tiszta, derűs ég, átlátható viszonyok

Együttműködők: MI HITELÜNK Kft. 06-20-595-8544
www.mihitelunk.hu; info@mihitelunk.hu

ÉRDEKLŐDJÖN, FELKERESSÜK, TÁJÉKOZTATJUK, TANÁCSOT ADUNK! KATONÁKNAK ÉS HONVÉDSÉGI DOLGOZÓKNAK INGYENES TANÁCSADÁS, LÍZING- ÉS LAKÁSVÁSÁRLÁSI ÜGYINTÉZÉS

BUDAPEST BANK

A GE Money Bank tagja

GO! Kártya

Itthon és külföldön bárhol tankoljon 6%, vásároljon 2% kedvezménnyel!

Amennyiben a lehetőség felkeltette érdeklődését, forduljon bizalommal Kovácsné Kavas Szilvia munkatársunkhoz, a 06-30-350-6608 telefonszámon!

A 2008. augusztus 1. és 2008. december 31. között igényelt és jóváhagyott GO! Kártyákra a bank a szerződéskötéstől számított 6 hónapig minden hazai vagy külföldi benzinkútnál történt vásárlás után 6% jóváírást, egyéb hazai vagy külföldi vásárlások után 2% jóváírást ad. Az akciós időszak lejártá után a bank 3% jóváírást ad minden hazai vagy külföldi benzinkútnál történt vásárlás után, egyéb hazai vagy külföldi vásárlások után pedig 1% jóváírást. A benzinkútnál történt vásárlások havi maximum összege – ami után a bank jóváírást ad – 30 000 Ft, függetlenül az aktuális jóváírás százalékos értékétől. A jóváírások minden esetben automatikusan, havonta egyszer, egy összegben, a vásárlási tranzakciók könyvelési dátuma után maximum 61 nappal történnek meg a hitelszámlán.

Ez a hirdetés nem minősül a PTK. 211. §-a szerinti ajánlattételnek. A bank a kölcsönt a mindenkori hitelbírálat alapján nyújtja. Az ajánlat a Budapest Bank más akcióival nem vonható össze. A GO! Kártya hitelkártya. Az itt közzétett THM 500 000 Ft-ra és 1 éves futamidőre vonatkozik, meghatározása az aktuális feltételek, illetve a hatályos jogszabályok figyelembevételével történik, és a feltételek változása esetén a mértéke módosulhat. Az egyedi THM mértéke az Ön jóváhagyott hitelkeret-összegének és a hitelkártya-konstrukció díjainak függvénye. A termék részletes kondícióit a mindenkor hatályos hirdetmény tartalmazza.

THM: 41,42%

GO!-vonal: 06-1-455-5588, www.go-kartya.hu Térjünk a lényegre

MEGÁLLAPODÁS

A Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatal, valamint a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum első emberei által nemrég aláírt megállapodás szerint a két intézmény együttműködése kiterjed (egyebek mellett) a hadtörténelmi kutatásokra, a határon innen és túl található hadisírok gondozására. Említsük meg: idén ünnepeljük a HM HIM megalakításának, valamint a magyar katonai felderítés létrehozásának 90. évfordulóját is.

(Tudósítónktól –
Fotó: Galovtsik Gábor)

EURAC-KONFERENCIA

Magyarországon tartották meg a közelmúltban az európai légierő-parancsnokok konferenciáját (EURAC – European Air Chiefs' Conference), melyen szó volt többek között a magyar légierő jövőjéről, a szövetségi és tagállamonkénti air policing (a légtérrendészeti) tevékenység aktuális kérdéseiről.

(V. Gy.)

ALBÉRLET – SZÁMLÁVAL. Honvédségi lakbértérítésért (+ rezszi), számlaképesen, 2008. október 1-jétől kiadó a IX. ker. Thaly Kálmán u. 9., IV. em. 16. alatt 40 négyzetméteres lakás, 2004-ben átadott, új építésű házban. Külön háló, zuhanyzós fürdőszoba, gázcirkó, lift. Csendes mellékutcában, jó közlekedési lehetőséggel (a kék metró, a 4-es és a 6-os villamos gyalog pár percre). Érdeklődni: 06-70-206-5653.

KÖZLEMÉNY. A Magyar Honvédség Szociálpolitikai Közalapítványa a személyi jövedelemadó számára felajánlott 1%-aiból származó 2 655 000 Ft-ot a nyugállományúak, a nagycsaládosok, a gyermeküket egyedül nevelő szülők szociális segélyezésére használta fel. Köszönjük a felajánlásokat, és kérjük további támogatásukat!

MERÜLÉS

Az Osztrák–Magyar Monarchia SMS SZENT ISTVÁN csatahajója 1918. június 10-én torpedótámadás következtében süllyedt el az Adrián, Premuda szigetétől délnyugatra, nyolc tengeri mérföldre. A tragédia 90. évfordulója alkalmából szeptember végén civil kezdeményezésre újabb nemzetközi kutatóexpedíció indul

az Adriára. A stábla meghívtak négy magyar katona bűvart is; Márfi Attila őrnagy, Varga Zsolt százados, Török László főtörzsőrmester és Gulyás Tamás törzsőrmester az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Zászlóaljnál szolgál. A hadihajó 1087 tengerésze közül nyolcvanöt matróz és négy tiszt vesztette életét; emléküik előtt tisztelgve a katona bűvárok márvány emlékművet helyeznek majd hullámsírjukba.

(Szabó Béla – Fotó: Rácz Tünde)

NFTC-SEK KIKÉPZÉSE

A kanadai, repülőgép-vezetőket képző program (NATO Flying Training in Canada – NFTC) idei „turnusának” hallgatói háromhetes alapkiképzésen vettek részt Szentendrén, az MH Központi Kiképzőbázison. A hét vadászpilóta-jelölt egybek mellett elsajátította a harcászat, a vegyvédelem alapfogásait, az egyéni lőfegyverek használatát.

Az NFTC-képzésben részt vevő katonák az alapképzésüket követően Szolnokra költöztek, ahol kezdetét vette pilótafelkészítésük magyarországi részének első szakasza, mégpedig kéthetes ejtőernyős kiképzéssel.

(Kép és szöveg: Szűcs László)

RANGER-TŐL TANULTAK

A NATO Reagáló Erő 12. váltásaként készülő század katonái (MH 25. Klapka György Lövészdandár) elfoglalták megindulási körletüket, felderítést végeztek, valamint éleslövészettel egybekötött harcászati ellenőrző foglalkozást hajtottak végre a közelmúltban. A táborfalvai kiképzésen a kontingens lövészs századának egyik (három páncéltörő rajjal megerősített) szakasza harcászati légideszant-feladatokat is gyakorolt. A szakaszt Kelemen József hadnagy irányította, aki az USA tengerészgyalogságának alapítási és Force Recon tanfolyamait is elvégezte, és nemrég tért vissza az ugyancsak amerikai airborne és ranger kiképzésről.

(Pogrányi Zoltán főtörzsőrmester – Fotó: Tóth László)

HANGOS VÍZ

A vízlövés a nagy tűzerejű fegyverek bevizsgálásának egyik módja. A tatabányai MH 25. Klapka György Lövészdandár harcítámogató-zászlóaljának tüzér katonái nemrégiben az alakulat szomódi lőterén így vizsgálták rendszeresített D–20-as lövegeiket. A vízlövést minden lövegnél négyszer ismételték meg, hiszen a kiváló feladatvégrehajtáshoz nemcsak a kezelőszemélyzet magas szintű képzettsége szükséges, de a fegyverek kiváló műszaki állapota is elengedhetetlen.

(Kép és szöveg: P. Z.)

Háttal, előre!

Hétezer levegőben eltöltött óra egy repülőgéptípuson, és egy beosztásban: Magyarországon minden bizonnyal egyedülálló teljesítmény, de Hábensusz „Nyúl” Zoltán százados, katonai repülő pályafutása nem csak ezek miatt mondható kivételesnek.

Egy dolgot még hozzátehetünk – mondja „Nyúl” mosolyogva –, a kollégáim azzal szoktak ugratni, hogy egyedüli vagyok a világon, aki mindezt a levegőben „tolatva” tette meg. Beletelik két másodpercebe, mire leesik nálam a tantusz: hát persze, az An-26-os szállítórepülőgép ötfős személyzetéből csak a fedélzeti rádiós munkahelye helyezkedik el a menetiránynak háttal. A „tolatásból” következik Hábensusz százados pályafutásának következő kivételessége: katonai pályafutását tiszthelyettesként kezdte. Az egykori váci híradótiszthelyettesképző iskola elvégzése után került An-26-osra rádiósnak, s ül ugyanabban a székben a mai napig is. Akkoriban a rádiós beosztás tiszthelyettesi hely volt, de aztán később egy „soros” átszervezés következtében, hirtelen tisztivé vált. „Gond egy szál se” – mondta – és levelezőn elvégezte a katonai főiskolát. Talán mondanom sem kell, hogy pár év elteltével, a következő „soros átszervezés” ismét tiszthelyettesi hellyé nyilvánította a beosztást. Szerencsére – lévén, hogy a ma már oktató rádiós a századotrs tagja – századosként is maradhatott a már annyira megszokott székben.

Apropó, „szék”. Sok minden elmondható az An-26-osról – roppant masszív és megbízható, pilótabarát és még folytathat-

nánk –, csak az nem, hogy ergonómiailag a személyzetre tervezték. Az első és második repülőgép-vezető „kényelmét” csak az szolgálja, hogy üléseik két fokozatban állíthatók előre-hátra. A fedélzeti technikus közöttük kapott helyet egy „furfangosan” megkomponált ülésben: ha be akar ülni a helyére, akkor a támlát lehajtva bemászhat. Mögöttük található (balra) a megfigyelő munkahelye, jobbra pedig a rádiósé. A kettő közt csupán annyi a különbség, hogy a megfigyelő előre néz, a rádiós pedig „tolat”. Egyszer kipróbáltam: noha csak százhetvennyolc centiméter magas vagyok, egyik helyen sem tudtam a lábamat „kinyújtás-közeli állapotba” hozni. A rövid próba után tehát bele sem gondolok, milyen lehet mindez hétezer órán keresztül. Mert az „Ancsa” nem vadászgép, amelynek bevetését általában tízpercekben számolják: náluk csak az utazómagasság elérése igényel annyi időt,

amennyit egy MiG az emeléstől, az elfogáson keresztül a leszállásig a levegőben tölt.

Ők viszont felszállnak és repülnek, repülnek, repülnek... Mert a népszerű Teve század gépei már az „átkosban” sem maradtak meg az ország határain belül. Természetesen a „táboron” belül, Közép-Európába és a Szovjetunióba. Ma pedig? A gép többszörös tankolás utáni hatósugarán belül bárhová. Európa, a Közel-Kelet, Afrika, Ázsia.

Hivatásos világjáró

Amikor megkérdezem Hábensusz századost, hogy hány országban járt, rövid gondolkodás után inkább összeszedi, hol nem. Skócia, Málta és Izland kivételével az összes európai országban megfordult (számát sem tudja hányszor); Irakba huszonötöszer, Afganisztánba kétszer, a Balkán

országába pedig százharminc alkalommal repült. Ez utóbbi három térség azért fontos, mert ezek az úgynevezett hadműveleti területek. Vagyis időnként lőnek is arafelé. Amikor arra kérem, hogy jellemezze az e területekre történő repülést, rögtön rávágja: Irak és Afganisztán azért elég „gáz”. Irakban, az első években, a repülésirányítás hiánya jelentette a gondot – magam is repültem velük 2003-ban úgy, hogy Törökország felől Irak fölé érve a megfigyelő megkereste a Tigris-folyót, s azt követve repültünk Bagdadig –, aztán a homokviharok, amelyek miatt volt, hogy vissza is kellett fordulniuk. Arról már nem is beszélve, hogy a Stinger rakéták miatt a bagdadi repülőtérén minden le- és felszállás „istenkísértés”. A módszer: leszállás négyezerről egy spirálból, infracsapdákat lőve, felszállás pedig harminc-negyven méteren teljes sebességgel repülve kilométereken át,

aztán felfelé, ami a „csövön kifér”. Ez utóbbit az amerikaiak mostanában betiltották, tehát marad az egyből emelkedés, „ami a csövön kifér” módra, amit viszont az Ancsa nem szeret annyira. Az afganisztáni utakról pedig csak annyit mond: sok országon, sok tankolással és sok napon keresztül. Jellemzőként megemlíti: első afganisztáni útja során át kellett repülni (éjszaka) a Pamíron. A „mutatvány” valahol az An-26-os repülési csúcsmagassága környékén zajlott. Amikor – már nappal – visszafelé repültek a szűk hágóban, kemény turbulenciában, kétfelől a hatalmas hegyeket látva, bele se mertek gondolni, hogy ezt éjszaka már megtették.

Erőszakos + élelmes

De sok minden más feladat is előfordult már a hétezer óra alatt. A fedélzeten, Antall József kivételével, utazott már az

összes kormányfő, mindhárom államelnökünk és sok más személyiség. Dobtak ejtőernyősöket, teher-deszantot, „ellenőrzőt, gyakorlót és oktatót”; repülnek, és a bakancstól a fegyverig szállítanak mindent, mindenhová.

Noha valójában az ötfős személyzetből „csak” ketten irányítják a gépet manuálisan is, a többiek munkája is nélkülözhetetlen, sőt nem csak eredendő beosztásukban dolgoznak. A rádiós például a földi irányítással történő kapcsolattartás mellett felügyeli a fedélzeti energetikai rendszert, és övé a valutakezelés feladata is. Na, ez megérne pár misét. Tessék csak belegondolni, hogy például egy odavissza több mint hétezer kilométeres bagdadi útra a közbülső leszállásokat és az Ancsa kerozinigényét tekintve, mennyi pénzt kell kezelniük. Aztán elszámolni,

számlázni, a különböző repterek különböző nemzetekhez és különböző olajtársaságokhoz tartozó illetékeseivel tárgyalni. – Erőszakosnak, néha rámenősnek, egyszóval élelmesnek kell lenni – jellemzi a tankolás és a valutakezelés „mibenlétét”.

A beszélgetésből azonban az is kiderül számomra, hogy mindezekkel, és a többszöri költözéssel együtt (a gépek voltak Tökölön, aztán Szolnokon, majd most Kecskeméten) Hábensusz százados semmiért sem cserélné el ezt az An-26-oson eltöltött huszonhárom évet és hétezer repült órát. És ezt jól tudja, megérti és tolerálja immár hosszú évek óta felesége és két gyermeke is.

Békebeli „Ász”

Repült a Varsói Szerződésben, aztán a NATO-ban; „mutatványaiért” kapott fogdabüntetést, és a katonának békeidőben adható legmagasabb kitüntetést is. Negyven év alatt hatezer felszállást hajtott végre vadászgépekkel, s háromezer-négyszáz órát töltött el kabinjaikban.

Aliga van e hazában vadászpilóta, aki ne ismemé a „békebeli” magyar katonai repülés egyik nagy „öregje”, Pinkóczi (Pinkó) József nyugállományú alezredes nevét.

A „nyugállományú” meghatározás azonban ne tévesszen meg senkit. Pinkó (eleddig a honvédségnél egyedülként) vadászgéppel napjainkban is aktívan döngött a felhők felett, már csak azért is, mert hivatalos titulusa: hatósági főpilóta. Egészen pontosan a Nemzeti Közlekedési Hatóság

Légi Közlekedési Igazgatósága állami repülési osztályának hatósági főpilótája. Feladatkörébe tartozik a vadászgépek berepülése, a vadászpilóták ellenőrzése és vizsgáztatása. Imponáló pálya, ha azt nézzük, hogy az egykori szolnoki MHSZ (Magyar Honvédelmi Szövetség) repülőklubjának még tizenhatodik életévét sem betöltött pilótapalántája ma is hivatásszerűen repül. Ha úgy veszem, repülőkarrierjét

„idő előtt” kezdte és „idő után” is folytatja. (Ötvenhatodik születésnapja „ajándékaként”, a múlt hónapban hajtotta végre a 6000. felszállását.)

Az idő előtti kezdésnek köszönhetően (az alsó korhatár a repüléshez a betöltött 16. életév) vitorlázó és

motoros felkészültségét egy ideig „fű alatt”, mintegy utas státuszban szerezte, valójában azonban az oktatók gyakran átadták a botkormányt az agilis „tanoncnak”, így hamar összejöhetett neki az a motoros repülőgépen teljesített harminc repült óra, amely elengedhetetlen volt ahhoz, hogy katonai pilótának jelent-

kezzen. (A jószívű oktatóknak köszönhetően így Pinkó, ha nem is hivatalosan, de feliratkozott többek között a Po-2-es pilóták táborába is.)

1970 augusztusában vonult be a Kilián György Repülő Műszaki Főiskolára, majd három év kiképzés következett a Szovjetunióban. Avatása után első beosztását a taszári vadászpilóta-ezrednél kapta, oszt' (nagyon szívesen) ott is ragadt huszonegy évig. (Nem tudom, van-e még vadászpilóta a hadseregben, aki ennyi időt töltött egy alakulatnál.)

Ha már szóba került a Po-2-es, gyorsan kérek is tőle egy leltárt az általa repült katonai gépekről. Felsorolásából lelki szemeim előtt megjelenik a Nagy Magyar Virtuális Repülőmúzeum. Tehát: L-29 Delfin, L-39 Albatrosz, Jak-52, MiG-15, MiG-17, a MiG-21-es összes modifikációja és a MiG-29-es. Ha jól számolom, a honvédség repertoárjából csak a Szu-22-es és a MiG-23-as maradt ki, de erre is van válasza: hívtak mindkét alakulathoz, de „észnek” kellett maradni Taszáron is. Kérdő tekintetemre csak annyit mond, hogy másfél évtizedet szolgált különböző beosztásokban olyan parancsnok alatt –nevét fedje a jótékony homály –, aki nem mindig állt a helyzet magaslatán.

Részletekbe

nem bocsátkozik, csak megjegyzi: a mai napig őrzi azt a naplót, amelybe felírták a parancsnok parancsait, majd azt, hogy azokkal ellentétben ők mit hajtottak végre. Persze az

A deltaszárnyú korszak vége. A pápai repülőtér bezárásakor Beke József alezreddessel

igazi ok a Taszáron maradáshoz nem ez volt, hanem a csapat (csaknem család), akikkel rengeteg időt töltöttek el készültségben, és oly sok (ezer) órát repültek. Akkoriban nem volt ritka az évi száz óra repülés – mondja – és „hatósági főpilótái” szavaiból az is kiderül: reméli, hogy belátható időn belül ezt az évi repült óraszámot legalább megközelíthetik a ma vadászpilótái is.

Hatezer felszállás, háromezer-négyszáz repült óra. Irdatlan számokról beszélünk – ha jól számolok, a negyven év alatt minden „két és feledik” napon felszállt, kézenfekvő tehát a kérdés, volt-e része az elmúlt évtizedekben „gázos” helyzetekben? Kétszer is, mondja, de rögtön hozzáteszi: szerencsére ugyanannyi leszállásom van, mint felszállásom. Vagyis katapultálnia sohasem kellett. (A beszélgetés végén mintegy ars poeticaként ezt fogalmazza meg a jelen és a jövő vadászpilótáinak is: gyerekek, csak arra ügyeljete, hogy ugyanannyi leszállásot legyen, mint felszállásot, és akkor minden O. K.)

No, de térjünk vissza a „gázhoz”. Első

mutatványa

„önerős” volt. Még

ifjú hadnagyként vil-

logni akart egy haverja

előtt MiG-21-essel, vagyis

át akart húzni alacsonyán a fa-

lu felett. Hát alacsony lett. Olyannyira,

hogy leborotválta a fák koronáját, s bizony mindez nyomott hagyott a sárkányon is, tagadni tehát nem lehetett. Két dolgot is

megtanult ekkor. Egyrészt azt, hogy egy völgybe sohasem repülünk be keresztbe, másrészt pedig, ha mégis, akkor ezt (és következményeit) három hónap katonai fogdával „jutalmazza” az előljáró. Becsülettel leült, aztán némi parancsnoki hezitálás és sűrű személyes fogad-

kozás után folytathatta vadászpilóta-pályáját.

A második eset viszont tőle függetlenül következett be, 1985 júniusában. Gyakorlórepülés során a MiG-21-es UTI-nak (kétszemélyes gép) beragadt a magassági kormány. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy enyhe süllyedést okozó szögben. Bár nagyon „katapult-közeli” volt a szituáció, millió manőverrel, „gázzal – fékkel” épességben le tudta hozni a gépet, és a társát. Ez a ziccer néhány ősz hajszálat és Vörös Csillag Érdemrendet eredményezett számára. (A „csillag” után már csak a Magyar Népköztársaság Hőse kitüntetést kaphatta katoná, de mint tudjuk, ezt az eddig egyetlen űrhajóunk számára alapították.) Több évtizedes MiG-21-es múlt után váltott: a típusátképzést követően a MiG-29-est is felvette „repertoárjába”, így hatósági főpilótaként már e gépek berepülése és hajózik vizsgáztatása is a feladatkörébe tartozik. 2007. július 1-jén vonult nyugállományba, és vállalta, hogy a MiG-29-esek rendszerben maradásáig „civilként” is betölti ezt a beosztást.

Bár minden katonára igaz, a hajózókra hatványozottan, hogy e sok lemon-

dással, feszültséggel, „szakadással” járó szolgálatot biztos családi háttér nélkül bajosan lehet gőzerővel, csak a feladatra koncentrálni ellátni.

– Így van – erősíti meg tömören Pinkóczi alezredes is, akinek ezt a háttér az évtizedek során mindvégig óvónóként dolgozó felesége, harmincéves, a budapesti tűzoltóság Roham-2-es csoportjában szolgáló Tamás fia, és 31 éves Mónika leánya (aki személyügyes egy közel-keleti amerikai bázison) teremtette meg.

Bálna-balet

A méret a lényeg: az amerikai légies szumó birkózó - a C-17 Globemaster III-as - olyan repülést mutatott be, melyet sokáig nem fogunk elfelejteni.

Szerencsére a szarajevói stílusú – az esetleges légvédelmi rakéták és lőfegyverek tüzét kivédő – mutatványokra Pápán remélhetőleg még sokáig nem lesz szükség, de jó volt látni, hogy nemcsak akkor lehet fürge valami, ha kicsi.

Az idei – a 70 éves magyar katonai repülést is köszöntő – kecskeméti repülőnap és haditechnikai bemutató amúgy is a nagyság és a sokszínűség jegyében zajlott. Ide értendő például az Eurofighter Typhoon első magyarországi repülése is. Itt a családapák és -anyák fürgesége is látható volt: a kerítéshez közeli családok apróbb csemetéinek fülét gondos és villámgyors kezek óvták meg a két EJ200-as őserőket felidéző bömbölésétől.

A nézősereg eközben az egyik „legnemzetközibb” repülést is láthatta. Talán a soktízezes tömeg nem minden tagja tudta, de a Török Csillagok formáció nyolc, holland licenc alapján gyártott, de amerikai tervezésű NF-5 vadászgéppel repült, a

keresték fel a büfésátrakat. Így egymás mellett sétált a közelmúlt néphadseregének tisztje, a huszár, nagyapáink korának k. u. k. hadfője, egyfajta spontán történelmi tárlót mutatva.

Bár földi volt, de bemutatónak sem volt utolsó a felvonuló kétkerekűek látványja. A harcászati „benzinszúnyogok” a használt robogók piacának szinte minden típusát felvonultatták, fürge cikázásuk mégsem követelt áldozatokat. A benzinfaló járművek mellett sokféle egyenruha tűnt fel a kerékpárokon is, melyek a mostani szűkös időkben vélhetően jelentős költségmegtakarítást

Feet of Flames ír tánczenéjére. Tették mindezt Magyarországon, gyaníthatóan orosz eredetű kőolajból előállított kerozinnal...

A sokszínűségre a földön is számos példát lehet hozni: a 160 éves Magyar Honvédséget bemutató kiállítás hagyományőrzői gyakran többedmagukkal

KATONAÜNNEP KECSKEMÉT

hozhatnak a kecskeméti alakulat számára. Követendő példaként említhető, hogy bizony a bázisparancsnokot is lehetett látni a legklasszikusabb tanyakerékpárnyergében...

Nem unatkoztak a győri légvédelmi rakétások sem: a KUB lánctalpas rakétaindító járműve és tűzvezető lokátora kiváló mászókanak bizonyult az ifjabb korosztály számára. Az idő-

nem tudom, ehhez a lassan környezet-tudatosabbá váló polgárok is hozzájárultak, avagy a villámgyors takarítószemélyzetet kell dicsérni. Elismerés illeti viszont mindenféleképpen a forgalomszervezőket és a rendőrséget, hiszen tapasztalataim szerint zökkenőmentesen működött a kiépített távoli parkoló- és különbusz rendszer. Talán a közúti idegesség elmaradása is hozzájárult a kifejezetten kellemes, felszabadult hangulat kialakulásához...

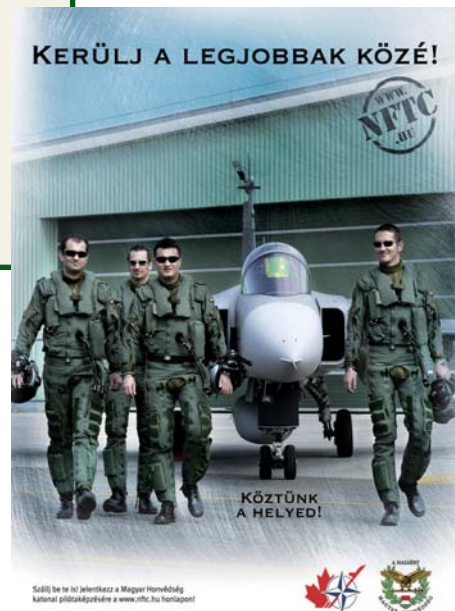
sebbek viszont a vállról indítható Iгла (SA-16 Gimlet) oktatópéldányával „játszhattak”. Végül köszönet illeti a rendezőket is: a tíz légi bemutató (értékelésem szerint) legjobban sikerült rendezése volt az idei. Külön kiemelendő a szinte tökéletesen szemérmes környezet, bár

(A címért köszönet Márványi Péter barátomnak, a légi bemutató fáradhatatlan szpíkerének.)

Rólunk írták, mondták

Augusztus 29-én a 168 óra a Magyar Honvédség toborzási elveiről, módszereiről tett közzé írást. A cikkből az érdeklődők egyebek mellett azt is megtudhatták, hogy a toborzás során nem ideális, hanem valós képet festenek a hadseregről, és nagy figyelmet fordítanak a hivatásos jelleg hangsúlyozására. A lap arról is írt, hogy az arcuattervezést és a kreatív munkát „házon belül” oldják meg, azokat a HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht. szakemberei végzik. (Az illusztrációul szolgáló NFTC-plakát is e kreatív munka eredménye.)

A Népszabadság augusztus 26-án arról tudósított, hogy a szentesi légimentő-bázis elkészültéig szeptembertől a szolnoki katonai repülőtéren létrehozott ideiglenes bázisról látják el a térségben a mentést. A szentesi bázis várhatóan december 10-ei elkészültéig a Légimentő Kht. egy helikopterét és annak személyzetét állomásoztatja a katonai repülőtéren. (Fotó: www.aleph.hu)

Hamarosan a kormány elé kerülhet hazánk nemzeti katonai stratégiájának tervezett szövege – hivatkozott Szekeres Imre honvédelmi miniszter bejelentésére szeptember 3-án a Hírextra.hu. A civil szakértők által írt stratégiát már megtárgyalták a Magyar Tudományos Akadémián, és a különböző kutatóintézetekben is. (Tegyük hozzá: a társadalmi vitában közreműködik a Honvédelem.hu portál is, hiszen júniustól ad lehetőséget a hozzászólásra, illetve a szövegmódosító javaslatok megtételére.)

A stratégiát, magazinunk információi szerint, szeptember 25-ei ülésén tárgyalja a HM Kollégiuma. A dokumentum tervezete a miniszter által a parlament honvédelmi és rendészeti bizottsága előtt kezdeményezett ötpárti vita után kerülhet a kormány elé.

A Kitekintő.hu szeptember 1-jén arról számolt be, hogy a Honvédelmi Minisztérium államtitkára is meglátogatta a magyar–román–szlovák–ukrán Tisza Többnemzeti Műszaki Zászlóalj romániai, Szőke Lavina 2008 gyakorlatának egyik mozzanatát. A Szatmárnémetiben (Satu Mare) lezajlott törzsvezetési gyakorlat után a közeli Pusztaszentmárton (Martinesti) katonai gyakorlóterén a házigazda román modul katonái

adtak számot képességeikről bemutatójukat megtekintette dr. Vadai Ágnes és a HM Honvéd Vezérkar képviselőjében Juhász István vezérőrnagy, a HM hadműveleti és kiképzési főosztályának vezetője is. (Fotó: Kaszanyi Sándor mérnök őrnagy)

Dr. Toperczer István:
Szemtől szembe
(első helyezett)

Lippai Péter alezredes:
Rakétaindítás
(második helyezett)

**Mint minden hivatásnak, a katonamester-
ségnek is sok arca van. Másképpen látják
a kívülállók, és természetesen másként az
egyenruhások is. A honvédelmi tárca kom-
munikációs és toborzófőosztálya idei
Bevetés fotópályázatának díjnyertes
képein a katonák szemszögéből láthatjuk
hivatásuk „exponált” pillanatait.**

Tóth Tamás százados:
Figyelő szemek
(harmadik helyezett)

PATAKY IVÁN

A VONAKODÓ SZÖVETSÉGES

A Magyar Néphadsereg közreműködése Csehszlovákia 1968. évi megszállásában

RASTAFARI BT.
2008

„A vonakodó szövetséges” az 1996-ban megjelent első könyv bővített változata, amely megkísérli az 1968-as „prágai tavasz” történetét a korabeli magyar politika, valamint a Csehszlovákia megszállásában közreműködő Magyar Néphadsereg tevékenysége tükrében bemutatni. Nem politikai és katonai szenzációk gyűjteménye. Első részében azokat a többnyire símfalak mögött zajló erőfeszítéseket mutatja be, amelyekkel a magyar politika igyekezett elkerülni — szűk mozgástere nyújtotta lehetőségeit kihasználva — a nyílt katonai beavatkozást. E törekvések sikertelenségét követően, a továbbiakban részletesen ismerteti a kijelölt magyar katonai erők felkészülését és részvételét a megszállásban. Végül vázolja a magyar erők minél gyorsabb hazatérése érdekében tett lépéseket.

2600 Ft 168 oldal

Felhívás

a Csehszlovák Néphadsereghez!

ELVTÁRSAINK! A CSEHSZLOVÁK NÉPHADSEREG KATONAI, TISZTJEI ÉS TÁBORNOKAI KEDVES BAJTÁRSAINK!

A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága tagjainak, a csehszlovák kormány és nemzetgyűlés tagjainak egy csoportja, az ellenforradalmi erők erősödő tevékenységét látva, segítségért fordult hozzánk. E kérésre válaszulva jövőnk hozzátok, hogy testvéri segítséget nyújtsunk, hogy együttes erővel megvédjük a szocializmus ügyét Csehszlovákiában.

A mi testvéri országaink, a szocialista országok kommunista és munkáspártjai bratislavai nyilatkozatában vállalt kötelezettségeket teljesítik. E nyilatkozat hangsúlyozza: minden nép szocialista vívmányainak védelme — valamennyi szocialista ország közös internacionalista kötelezsége.

A szocializmus vívmányait veszély fenyegeti Csehszlovákiában. A szocializmus ellenségei, hazug frázisok leple alatt el akarják ragadni a dolgozó nép hatalmát, meg akarják semmisíteni a Kommunista Pártot, a dolgozó nép élcsapatát, ki szeretnék szakítani Csehszlovákiát a szocialista közösségből, hogy így burzsoá állammá változtassák. Mindez veszélyezteti a szocialista közösség többi országát, Európa békéjét és biztonságát is.

Kedves barátaink! Egyetlen becsületes harcos sem maradhat közömbös, amikor ilyen veszély fenyegeti szocialista hazáját. Egy perccel sem késlekedhetünk az ellenforradalom visszaverésével.

Nem engedhetjük meg, hogy az ellenség szétápossa a cseheknek és a szlovákoknak a népi hatalom évelben elért vívmányait.

Nem engedhetjük meg, hogy veszélyeztessék a szocialista közösség létérdekeit, Európa békéjét és biztonságát.

Kedves elvtársak, harcostársaink!

Legyetek éberek! Ne hallgassatok a provokátorokra, akik zavart és viszályt szeretnének kelteni a szocializmus védelmezőinek sorában!

Amin a szocializmust fenyegető veszély Csehszlovákiában megszűnik, egységünk — kormányaink utasításainak megfelelően — haladéktalanul elhagyják a CSSZSZK területét.

A szocialista országok fegyveres erőinek parancsnoksága felhív benneteket, működjétek együtt a forradalmi jogrend védelmében, közös erővel biztosítsuk a csehszlovák határok védelmét, Csehszlovákia szuverenitását és függetlenségét a nemzetközi imperializmus bármely kísérletével szemben.

Testvérek, veletek vagyunk, közös ügyünk legyőzhetetlen!

A BOLGÁR NÉPKÖZTÁRSASÁG,
A LENGYEL NÉPKÖZTÁRSASÁG,
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG,
A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG,
A SZOVJETUNIO FEGYVERES ERŐINEK
PARANCSNOKSÁGA

HM Zrínyi Kommunikációs
Szolgáltató Kht. –
ZRÍNYI KIADÓ

1087 Kerepesi út 29/B

A kiadóban kedvezménnyel vásárolhat
munkanapokon 8-15³⁰-ig

KENDERES MAGDI mobil: 06-30 343-7706,
tel.: 459-5371, fax/tel.: 459-5383 ♦

Email: kenderes@armedia.hu

GYÖR EDINA mobil: 06-30 528-0892,
tel: 459-5373

Email: gyoredina@armedia.hu

Könyveinket megtekintheti
a www.honvedelem.hu oldalon!

www.honvedelem.hu

www.honvedelem.hu – katonahírek itthonról és külföldről

A honvédség és ami mögötte van.